

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

UDHËZUES KURRIKULAR LËNDOR PËR MUZIKËN
Material ndihmës për mësuesit e muzikës në arsimin e mesëm të lartë

KLASAT 10-12

TIRANË, 2018

Përgatiti udhëzuesin:

Majlinda Hala, IZHA

Kontribuoi:

Klodiana Ostreni, shkolla “Ali Demi”, Tiranë

Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës “Muzikë” në arsimin e mesëm të lartë është produkt i konsultimeve dhe i diskutimeve me mësues dhe me specialistë të kësaj lënde në këtë cikël shkollimi.

Prodhim i IZHA-s, 2018

www.izha.edu.al

Copy right © IZHA

PËRMBAJTJA DHE STRUKTURA E UDHËZUESIT

I. Rëndësia e lëndës – muzikë në AML	5
II.1 Tabela: Vendi që zënë Artet në Planin mësimor të AML –së	6
II. Zhvillimi i kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës muzikë	7
III.1 Shembull mbi kompetencat kyçe dhe kuptimin e tyre, shkëputur nga programi klasës 10-12 Muzika, AML	8
III.2 Shembull i zhvillimit të KK në orë mësimore.....	9
III. Integrimi ndër-lëndor brenda fushës së arteve dhe jashtë saj me fushat e tjera.....	12
IV.1 Shembujt e mëposhtëm paraqitin disa lidhje të muzikës me lëndë të tjera, përmes njohurive..	12
IV.1 Shembull: <i>Lidhja e muzikës me Shkencat shoqërore dhe mjedisin</i>	13
IV. Temat ndërkurrikulare dhe zhvillimi i tyre nëpërmjet lëndës së muzikës.....	14
V.2 Shembuj lidhur me dy tema ndërkurrikulare.....	15
V. Metodologjia dhe planifikimi për zhvillimin e lëndës	16
VI.1 Stili i të nxënit pamor,	17
VI.2 Stili i të nxënit dëgjimor,	17
VI.3 Stili i të nxënit kinestetik,	17
VI.4 Kllasteri,	19
VI.5 Rrjeti i diskutimit,	19
VI.6 Brainstorming,	19
VI.7 Kubimi,	20
VI.8 Tabela e koncepteve,	21
VI.9 Diagrami i Venit,	21
VI.10 Harta e të pyeturit,	22
VI.11 Të mësuarit me projekte (Projekti)	23
VI.11.1 Rubrikat kryesore të planifikimit të një projekti kurrikular përfshijnë:	24
VI.11.2 Shembull i vlerësimit të projektit kurrikular	27
VI.11.3 Shembull i vetëvlerësimit ose e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi.	28
VI. Planifikimi kurrikular – llojet e planifikimit muzika <i>AML</i>	30
VII.1 Llojet e planifikimeve	31
Planifikimi i mësimdhënies për lëndën ose modulin përfshin:	31
VII.2 Planifikimi vjetor i lëndës	31
VII.3 Shpërndarja e përmbajtjes	31
VII.2.1 Shembull i Planifikimit vjetor, klasa 10-12 të	32
VII.3 Planifikimi sipas periudhave, përgjatë vitit shkollor	34
VII.3.1 Shembull i Planifikimit të periudhës Janar - Mars, klasa 10-12-të. Mbështetur në programin e miratuar nga MASR.	34

VII.3.2 Model: Planifikimi i periudhës: prill - qershor	37
VII.3.3 Shembuj të planifikimit ditor, mbështetur në programin e MASR.	42
VII. Planifikimi i dy orëve të njëpasnjëshme	48
VIII.1 Shembull i planifikimit ditor, bazuar në orët e njëpasnjëshme	49
VIII.2 Vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)	51
VIII.2.1 Shembull i evidencës për vlerësimin e vazhduar për 1 (një) periudhë (shtator-dhjetor):	53
VIII.3 Vlerësimi i të nxënit (test/detyra përmbledhëse).....	54
VIII.3.1 Shembull i detyrës përmbledhëse – Konkurs muzikor me njohuritë e marra	56
VIII.3.2 Shembull për konkursin midis skuadrave, Periudha I, klasa 10-të.....	56
VIII.3.3 Shembull i paraqitjes së detyrës përmbledhëse në një planifikim ditor	57
VIII.4 Vlerësimi periodik	58
VIII.5 Vlerësimi përfundimtar	58
XI. Vlerësimi i portofolit lëndor të nxënësit	59
IX.1. Krijimi i portofolit.....	61
IX.2 Karakteristikat e portofolit të të nxënit:	61
Shembull - Instrument i vlerësimit të portofolit të nxënësit.....	62

Udhëzuesi për zhvillimin e kurrikulës së muzikës, synon t'u vijë në ndihmë mësuesve të muzikës, duke ofruar modele sugjeruese lidhur me kurrikulën e re të muzikës e cila zhvillohet si lëndë me zgjedhje në AML. Udhëzuesi merr përsipër të sqarojë dhe udhëzojë të gjithë mësuesit e lëndës së muzikës në lidhje me një sërë dokumentacionesh që i duhet çdo mësuesi të përgatisë gjatë vitit shkollor. Ato janë modele të planifikimit të mësimit vjetor, planifikimin e periudhës dhe planifikimi ditor, vlerësimi i nxënësve, modele për kuptimin e temave ndërkurrikulare, projektit apo dhe plotësimin e portofolit të nxënësit.

Ky udhëzues iu shërben prindërve për qëllime informimi, si dhe specialistëve të arsimit për të monitoruar ose për të mbështetur shkollat e arsimit të mesëm të ulët dhe atij të mesëm të lartë.

Udhëzuesi i hartuar i shërben:

- *Nxënësit*, për zhvillimin e kompetencave kyçe të nxënësit gjatë gjithë jetës dhe të kompetencave të lëndës së muzikës, në mënyrë që ai të përballojë sfidat e jetës dhe të integrohet në shoqëri.
- *Mësuesit*, për planifikimin, realizimin dhe vlerësimin e veprimtarisë mësimore dhe arritjeve të nxënësve në klasë dhe jashtë saj.
- *Prindit*, për njohjen e rezultateve të pritshme të fëmijëve dhe kritereve të vlerësimit në periudha të caktuara.
- *Specialistëve të arsimit*, për të monitoruar ose për të mbështetur shkollat.

I. Rëndësia e lëndës – muzikë në AML

Fusha e arteve është pjesë e rëndësishme e kurrikulës dhe pjesë integrale e jetës sonë të përditshme, në të cilën përfshihen aspekte të kulturës materiale, shpirtërore, artistike, intelektuale dhe emocionale, ku ndërveprojnë kultura dhe shoqëria. Artet dhe studimi i tyre fillojnë të studiohen nga parashkollori deri në arsimin e mesëm të lartë që përfshijnë 6 shkallët e kurrikulës nga *shkallën e parë* deri në *shkallën e gjashtë*.

Risitë në kurrikulën e re të arteve janë:

- Plotësimi i fushës së arteve edhe me dy lëndë të reja: Kërcim dhe Teatër.
- Ndryshimi i emërimit të programeve nga “Edukim figurativ” dhe “Edukim muzikor” në “Art pamor” dhe “Muzikë”.
- Unifikimi i tematikave dhe kompetencave të njëjta për të gjitha lëndët brenda fushës së arteve.
- Ndërtimi i programeve lëndore bazuar në kompetencat e fushës, të cilat mbështetin dhe zhvillojnë kompetencat kyçe.
- Zhvillimi i veprimtarive krijuese nëpërmjet situatave të nxënësve.
- Risitë në përmbajtje.

Muzika brenda fushës së arteve

Muzika është një disiplinë artistike e artit dhe gjuhë universale që ndihmon nxënësin të kuptojë dhe lidhë fenomenet dhe dukuritë muzikore, proceset, teknikat dhe çështjet që i përkasin muzikës, duke vërtetuar ligjshmërinë e tyre, si dhe duke shpjeguar mënyrat e interpretimit dhe ndërtimit, gjë e cila çon drejt realizimit të një procesi të suksesshëm të mësimi të muzikës. Kjo lëndë synon të edukojë nxënësit nga pikëpamja estetike dhe muzikore, duke e orientuar atë në mënyrë të saktë drejt kuptimit të vlerave estetike dhe muzikore apo drejt veçorive të ligjëritit muzikor nga abstraktja te konkretja, në njohjen me gjinitë dhe llojet e ndryshme të muzikës, me mënyrat e interpretimit dhe performimit muzikor, si dhe me zhvillimin historik të muzikës në periudha, kontekste dhe kultura të ndryshme.

Përmes programit të muzikës, nxënësit përfshihen në veprimtari muzikore duke:

Muzika si gjuhë universale dhe dëgjimi si proces i saj do të mundësojë që nxënësi të:

- përjetojë dhe vlerësojë vlerat e muzikës kombëtare si pjesë e pandashme e vlerave të artit shqiptar për ta ruajtur dhe për ta kultivuar identitetin kombëtar;
- zhvillojë aftësitë e përjetimit *estetik dhe vlerësimit kritik*.
- përjetojë dhe vlerësojë muzikën e epokave të ndryshme sipas stilit, gjinive dhe llojeve muzikore, duke zhvilluar aftësitë e përfytyrimeve dhe përjetimeve muzikore mbi veprat që dëgjon;
- zhvillojë aftësitë e bashkëpunimit dhe të krijimit të raporteve ndërmjet kulturave duke ndërvepruar në mënyrë sociale, kulturore dhe intelektuale me grupe të ndryshme kulturore apo etnike;
- kuptojë forma të ndryshme të veprimtarisë muzikore duke zhvilluar aftësitë krijuese, individuale;
- zhvillojë kompetencat muzikore për të krijuar dhe realizuar punë të ndryshme muzikore, punë të pavarur, duke krijuar përmbledhje nga vepra të ndryshme muzikore shqiptare apo të botërore;
- marrë pjesë në jetën kulturore të klasës, shkollës, komunitetit, duke vënë në shërbim të mjedisit, ku jeton, aftësitë dhe talentin e vet;
- japë kontributin personal në zhvillimet artistike muzikore në nivel lokal, kombëtar dhe më gjerë.

Sipas Kornizës së Kurrikulës së Shqipërisë dhe planit mësimor ndarja e kohës mësimore për arsimin e mesëm të lartë (AML), fusha e arteve zhvillohet me 6 orë mësimore/javore. Në shkallën e pestë dhe të gjashtë të kurrikulës, artet zhvillohen, në kurrikulën me zgjedhje klasat 10,11,12 të, artet zhvillohet në 2 orë:

- muzikë 2 orë
- Art pamor 2 orë
- Teatër 2 orë

II.1 Tabela: Vendi që zënë Artet në Planin mësimor të AML –së

Nr.	Fushat e të nxënit/Lëndët	Shkalla 5		Shkalla 6
		Klasa 10 (orë/javë)	Klasa 11 (orë/javë)	Klasa 12 (orë/javë)
V.	ARTE (teatër, muzikë, art pamor)	2	2	2
VIII.	Module kurrikulare	2	2	max. 8

Plani mësimor në arsimin e mesëm të lartë (AML) ka edhe kurrikulën me zgjedhje. Lista e moduleve kurrikulare që zhvillohen në *kurrikulën me zgjedhje* një nga modulet që sugjerohet nga IZHA për fushën e arteve dhe trashëgimisë kulturore është moduli me zgjedhje të karakterit të përgjithshëm “Trashëgimia kulturore”.

II. Zhvillimi i kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës muzikë

Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies. Organizimi i mësimit të muzikës me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi realizon kompetencat muzikore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe, p. sh.: kompetenca e muzikës “Interpretimi/performimi muzikor” përfshin shumë nga teknikat e ndryshme të të kënduarit, të të bërit muzikë apo luajtjes në instrumente muzikore. Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësi gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe, me kompetencat e lëndës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme të procesit të nxënies.

Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës së muzikës mësuesi ndjek hapat e mëposhtme:

- *përzgjedh rezultatin/et e të nxënies* nga kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse dhe i zbërthen ato;
- *përzgjedh rezultatin/et e të nxënies* për shkallë për kompetencat e lëndës së muzikës që synon të arrijë nxënësi;
- *zbërthen në rezultat/e të nxënies* për kompetencat e lëndës së muzikës për vit mësimor, rezultatin/et e të nxënies për shkallë;
- *përzgjedh përmbajtjen/et mësimore*, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizohen rezultatet e të nxënies të kompetencave muzikore në një vit mësimor, si dhe rezultatet e të nxënies për kompetencat kyçe në një vit mësimor;
- *planifikon mësimdhënien* duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t'i arrijë rezultatet e të nxënies brenda vitit shkollor;
- *kryen analiza dhe vlerësime të ecures së nxënësve* pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënies për vit mësimor dhe shkallë për lëndën e muzikës.

III.1 Shembull mbi kompetencat kyçe dhe kuptimin e tyre, shkëputur nga programi klasës 10-12 Muzika, AML

SHKALLA E PESTË
Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit
Nxënësi : - Zhvillon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë muzikore të përjetimit, dëgjimit dhe analizimit të veprave muzikore; - gjykon në mënyrë kritike dhe të drejtë mesazhin muzikor të veprës; - shprehet qartë dhe komunikon saktë estetikisht dhe artistikisht për vepra të ndryshme muzikore; - komunikon dhe shprehet nëpërmjet mjeteve shprehëse muzikore në mënyrë të pavarur, të vazhdueshme, kritike dhe krijuese.
Kompetenca e të menduarit
Nxënësi : - Përpunon njohuritë muzikore në mënyrë të pavarur, krijuese dhe me përgjegjësi; - zgjidh probleme të ndryshme që lidhen me muzikën apo artin, në jetën e përditshme apo në klasë/shkollë; - zhvillon aftësitë për të menduar në mënyrë kritike, krijuese dhe ndërvepruese gjatë dëgjimit të një vepre muzikore; - ndjek udhëzimet për të realizuar një krijim, projekt apo veprimtari muzikore artistike.
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë
Nxënësi : - Vendosi njohuritë muzikore në funksion të realizimit të një argumenti, krijimi apo projekti muzikor/artistik; - përdor burime të ndryshme informacioni për të realizuar një punë të vetën mbi artin në përgjithësi apo muzikën në veçanti; - zhvillon në mënyrë të pavarur detyrën e dhënë duke shfrytëzuar burime të ndryshme informacioni.
Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin
Nxënësi : - Zhvillon aftësitë menaxhuese artistike lidhur me një projekt artistik/muzikor; - drejton aktivitetet muzikore brenda dhe jashtë klasës, duke kontribuar në mënyrë krijuese; - inicion aktivitete ndërgjegjësuere ndaj ruajtjes së mjedisit, nga zhurmat akustike.
Kompetenca personale

Nxënësi : - Krijon besimin tek vetja, në rolin që ndërmerr gjatë veprimtarive muzikore/artistike; - merr pjesë dhe kontribuon në mënyrë aktive në jetën artistike shkollore dhe komunitet; - zhvillon vetëbesimin tek aftësitë e veta dhe krijon lirshmëri dhe besim tek të tjerët në realizimin e detyrave artistike.
Kompetenca qytetare
Nxënësi : - Promovon me qytetari, vlerat të ndryshme kulturore dhe muzikore të vendit apo të krahinës; - respekton punën dhe mendimin e të tjerëve lidhur me çështje artistike /muzikore; - bashkëpunon me të tjerët pavarësisht kulturës, aftësive dhe nevojave brenda dhe jashtë shkollës për një qëllim të përbashkët.
Kompetenca digjitale
Nxënësi : - Shkëmben informacion si dhe bashkëpunon në rrjetet informuese në internet lidhur aspekte të ndryshme kulturore/muzikore; - përdor një mjetet të ndryshme në funksion të informacionit muzikor si: magnetofon, audio, video, cd, dvd etj..

III.2 Shembull i zhvillimit të KK në orë mësimore

Shembujt e mëposhtëm të zhvillimit të kompetencave kyç nëpërmjet zhvillimit të kompetencave të muzikës dhe përmbytjes së lëndës nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Kompetenca Kyçe	Kompetenca lëndore	Shembulli
Komunikimi dhe të shprehurit	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore “Muzika moderne” nxënësit komunikojnë pas dëgjimeve muzikore nëpërmjet përjetimit emocional dhe shprehën në lidhje me zhanrin muzikor, grupin apo këngëtarin e tyre të preferuar.</i>
Të menduarit	Krijimi muzikor	<i>Nxënësit në temën “Ese - realizuar përmes dëgjimeve muzikore të kompozitorëve</i>

		<i>romantikë” realizojnë krijimin e tyre duke zhvilluar të menduarit personal dhe kritik.</i>
Digjitale	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore “Veprat muzikore të Romantizmit” nxënësit për zgjedhin vetë veprat muzikore sipas kompozitorëve të tyre të preferuar, i hedhin ato në një Cd nëpërmjet përjetimit emocional. Gjatë krijimit të Cd të tyre apo të shokëve ata shprehin qëndrimin e tyre.</i>
Të mësuarit për të nxënë	Krijimi muzikor	<i>Në temën mësimore “Ese mbi një vepër apo ngjarje muzikore” nxënësit zgjedhin të përshkruajnë përmes një fjalori të thjeshtë muzikor përjetimin emocional që ata ndjejnë duke ndjekur një vepër muzikore apo ngjarje (koncert).</i>
Qytetare	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore këngë “Lule bore” nxënësit përfshihen në mënyrë aktive në zhvillimin e informacionit, bashkëpunimin dhe respektimin e mendimit që ata ndajnë me njëri-tjetrin rreth këngëve qytetare, duke nxjerrë karakteristikat e tyre. Ky bashkëpunim sjell edhe vetëbesimin dhe krijon besimin te të tjerët kur puna ndahet në</i>

		<i>mënyrën e duhur dhe sipas aftësive të gjithsecilit.</i>
<i>Për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin</i>	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore "Si ta përmirësojmë mjedisin ku jetojmë" nxënësit nxiten të shohin me sy kritik muzikën në lokalet e lagjes së tyre për të identifikuar si ndikon muzika e lartë / zhurmat që ata identifikojnë në mjedisin ku ata jetojnë ose pushojnë? Ata reflektojnë dhe shprehen nëpërmjet informacioneve që kanë për muzikën por edhe për mjedisin për të dhënë idetë e tyre mbi përmirësimin e këtij mjedisi.</i>
<i>Kompetenca e të mësuarit për të nxënë</i>	Performimi dhe interpretimi muzikor	<i>Në temën mësimore këngë nxënësit zhvillojnë aftësinë për të mësuar teknikën e këndimit sipas rregullave të saj.</i>

III. Integrimi ndërlëndor brenda fushës së arteve dhe jashtë saj me fushat e tjera

Muzika lidhet me lëndët brenda fushës së saj, por edhe me lëndë të fushave të tjera në kurrikul. Shumë njohuri muzikore apo koncepte si *melodia, ritmi, harmonia, dinamika, tempi, format muzikore, struktura, kompozitorë, zhanre apo stile muzikore* etj., lidhen shumë mirë me disiplinat e tjera artistike, si kërcimin, artin pamor, teatrin, por edhe me matematikën, gjuhën dhe komunikimin, shkencat shoqërore dhe mjedisi etj.. Kështu mësuesit duhet t’u japin mundësinë nxënësve të rikujtojnë duke konsoliduar më mirë përvojat që ata kanë krijuar, duke i pasuruar dhe duke u dhënë drejtim të mëtejshëm këtyre përvojave.

IV.1 Shembujt e mëposhtëm paraqitin disa lidhje të muzikës me lëndë të tjera, përmes njohurive.

MUZIKA	Gjuha dhe komunikimi - Gjetja e të dhënave muzikore mbi periudha, vepra dhe autorë. - Përshtatja e njohurive muzikore në nivele më të thjeshta. - Mbrojtja e një argumenti duke u bazuar në njohuritë muzikore. - Shkrimi i një opinioni apo mendimi estetik/muzikor, përmes esesë ndaj një vepre muzikore.	Tema: “Oda e gëzimit” – Himni evropian Lidhet me gjuhën nëpërmjet rezultatit: Shkrimi i një opinioni apo mendimi estetik/muzikor, përmes esesë ndaj një vepre muzikore.
	Shkencat shoqërore dhe mjedisi - Kultura. - Estetika - Identiteti kombëtar. - Trashëgimia kulturore.	Tema: Muzika moderne Lidhet me Qytetari nëpërmjet rezultatit: - Kultura.
	Shkencat e natyrës - Harmonia. - Dinamika. - Valët	Tema: Elementet e muzikës Lidhet me Fizikën nëpërmjet rezultatit: - Valët.
	TIK - Mbledhja e informacionit mbi jetën kompozitorëve nëpërmjet internetit. - Organizimi dhe përpunimi i informacionit të gjetur. - Analiza dhe interpretimi i informacionit. - Paraqitja dhe prezantimi i materialit	Tema: Arti muzikor në klasicizëm Lidhet me TIK nëpërmjet rezultatit: - Mbledhja e informacionit mbi jetën kompozitorëve nëpërmjet internetit.
	Edukimi fizik, sporti dhe shëndeti - Vallëzimi ritmik.	Zhvillimi i ritmeve muzikore të mësuara

IV.1 Shembull: Lidhja e muzikës me Shkencat shoqërore dhe mjedisin

Klasa 10-të	Shkencat shoqërore dhe mjedisi
Tema mësimore: “Oda e gëzimit” – Himni evropian	- Gjuha dhe komunikimi - Gjeografia - Evropa dhe Amerika. - Historia - Ngjarjet historike, kulturore, muzikore, artistike të ndodhura në këtë periudhë.
Në temën mësimore “Oda e gëzimit” – Himni evropian” klasa 10, mësuesi mund të bëjë lidhjen e njohurive muzikore që nxënësit duhet të marrin me njohuritë që ata kanë marrë nga lëndët e tjera në atë vit shkollor apo në vite të tjera. Ndërthurja e njohurive bëhet natyrshëm duke shpjeguar njohuritë e reja mbi muzikën moderne dhe zhanret e reja muzikore. Kështu hapat që ndjek mësuesi për të realizuar këtë orë mësimore janë si më poshtë: <i>5 minuta, Hapi I: Brainstorming</i> - Mësuesi shkruan në tabelë fjalën <i>muzika moderne</i> dhe pret nga nxënësit të gjitha përgjigjet e mundshme që ata kanë për këtë lloj muzike. <i>30 minuta, Hapi II: Kllaster</i> - Mësuesi shkruan ose parapërgatit në një flipchart të gjithë të dhënat e mëposhtme dhe diskuton me nxënësit njohuritë që ata kanë mbi muzikën moderne, por edhe duke plotësuar njohuritë që ata nuk kanë për këtë zhanër muzikor.	
<pre> graph TD A[MUZIKA MODERNE SHEK 20] --- B[MUZIKA ROK] A --- C[MUZIKA XHAZ] A --- D[MUZIKA BLUZ] A --- E[KONTEKSTI HISTORIK] A --- F[KONTEKSTI GJEOGRAFIK] A --- G[PËRFAQËSUES DHE GRUPE] A --- H[KONTEKSTI KULTUROR] B --- B1(()) B --- B2(()) B --- B3(()) C --- C1(()) C --- C2(()) C --- C3(()) D --- D1(()) D --- D2(()) D --- D3(()) E --- E1(()) E --- E2(()) E --- E3(()) F --- F1(()) F --- F2(()) F --- F3(()) G --- G1(()) G --- G2(()) G --- G3(()) H --- H1(()) H --- H2(()) </pre>	
<i>5 minuta, Hapi III: Reflektim - Diskutim</i> Mësuesi nxit diskutimin me nxënësit për të përmbledhur të gjitha njohuritë e reja dhe ato ekzistuese mbi muzikën moderne.	

IV. Temat ndërkurrikulare dhe zhvillimi i tyre nëpërmjet lëndës së muzikës

Temat ndërkurrikulare janë tema mjaft të rëndësishme, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Muzika zhvillohet në jetën e përditshme me një shumëllojshmëri tematikash të cilat duhen trajtuar edhe përmes temave ndërkurrikulare. Temat ndërkurrikulare që mund të zhvillohen janë:

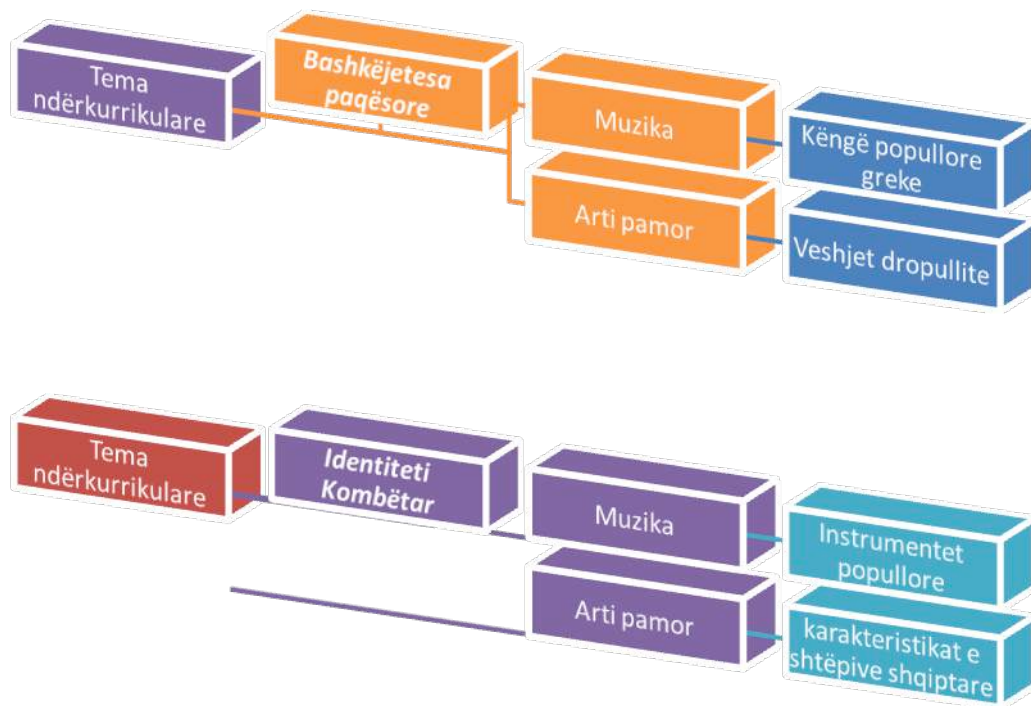
- *Identiteti Kombëtar (trashëgimia kulturore) dhe njohja e kulturave;*
- *Të drejtat e njeriut;*
- *Vendimmarrja morale;*
- *Zhvillimi i qëndrueshëm;*
- *Mjedisi;*
- *Ndërvlerësia;*
- *Bashkëjetesa paqësore.*

Zhvillimi i këtyre temave përforcon rëndësinë e *Identitetit Kombëtar*, duke e parë në bashkëpunim edhe me njohuritë që kanë nxënësit nga lëndët e tjera, ndërsa kontribuimi i nxënësve përmes aktiviteteve muzikore, shpalos *vlerat e kulturës së vet, duke respektuar dhe promovuar vlerat e kulturave të tjera*, si dhe duke bashkëvepruar dhe punuar në grup në aktivitete të ndryshme.

Temat ndërkurrikulare, shërbejnë që nxënësi të aftësohet për të bërë lidhje ndërmjet kompetencave muzikore me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave të mëdha, duke përdorur njohuritë muzikore për të shpjeguar *trashëgiminë kulturore dhe vlerat e saj krahasuar me shumë vlera materiale dhe shpirtërore të vendeve të tjera; bashkëjetesa dhe njohja e kulturave të tjera; mjedisi dhe muzika që na rrethon.*

V.2 Shembuj lidhur me dy tema ndërkurrikulare.

Dy temat ndërkurrikulare të sjella si shembull, tregojnë qartë lidhjen e njohurive të muzikës me temën: *Trashëgimia kulturore dhe Njohja e kulturave*.

V. Metodologjia dhe planifikimi për zhvillimin e lëndës

Planifikimi i punës mësimore dhe procesi i mësimdhënies është një moment/fazë e cila kërkon të japë njohuritë e duhura nxënësit, të nxisë nevojat e tyre, interesat dhe mënyrat e tyre të të mësuarit. Proces i mësimor do të ketë rezultate pikërisht nëse nxënësit janë të nxitur për të nxënë dhe ku secili nxënës mëson sipas një mënyre të caktuar apo të njohur në literaturën pedagogjike si *stile të të nxënësit*. Disa nxënës mësojnë përmes *perceptimit*, të tjerë mësojnë duke *analizuar apo reflektuar*, disa përmes *të parit dhe të dëgjuarit*, disa mësojnë vetëm, të tjerë mësojnë në grupe, disa mësojnë në tërësi përmbajtjen mësimore, ndërsa të tjerë e ndajnë atë në pjesë më të vogla logjike. Krahës këtyre përcaktimeve të të nxënësit, janë mësimdhënësit të cilët gjatë përdorimit të strategjive dhe metodave në procesin mësimor, nxjerrin në pah artin dhe mjeshtërinë e tyre, por edhe vënë në zbatim përmes stileve të të nxënësit këto metoda. Mësimdhënësi të caktuar përdorin më shumë demonstrimin, të tjerë ligjërimin, reflektimin, diskutimet, por ka të atillë që përqendrohen më shumë në të menduarit, të kujtesa, në të kuptuarit. Për të arritur suksese në procesin mësimor duhet patjetër që mësimdhënësi t'i zbatojë stilet e të nxënësit, duke njohur më parë mënyrat se si mësojnë nxënësit, pikëmbështetje për planifikimin e punës mësimore, përputhshmërisë së stileve të të nxënësit dhe përdorimit të metodave apo teknikave të mësimdhënies në varësi të stileve të përdorura. Këto stile të të nxënësit, nëpërmjet metodave dhe teknikave të mësimdhënies realizohen për të përmbushur disa detyra të rëndësishme të mësimdhënies. Ato:

- U lejojnë nxënësve të përcaktojnë qartë *qëllimet*;
- Ruajnë *përfshirjen aktive*;
- Nxitin *diskutim të hapur*;
- Nxitin nxënësit të krijojnë dhe *të bëjnë pyetjet e tyre*;
- Ndihmojnë *shprehjen e mendimeve* të nxënësve;
- Ruajnë *motivimin* e nxënësve për të mësuar;
- Sigurojnë një mjedis ku *respektohen mendimet*;
- Krijojnë një shtresë për *reflektim* në atë që nxënësit *vlerësojnë*;
- Shërbejnë si nxitje për *ndryshim*;
- Vendosin shpresë për *përfshirjen kritike* të nxënësve;
- Ndihmojnë *mendimin kritik* në nivele të larta e të ndërlikuara.

VI.1 Stili i të nxënësve pamor,

është kur nxënësi e përvetëson përmbajtjen mësimore me anën e shqisës së të parit. Në këtë rast mësimi konkretizohet, duke përdorur mjete mësimore si: foto, harta, fotografi, grafikë, piktura, ngjyra, makete, ilustrime, vizatime, dvd (ku kemi dy lloj stilesh pamore dhe dëgjimore) etj.. Të nxënësve përmes të parit zhvillohet nga veprimtari të organizuara nga mësuesi, ku kërkohet përqendrimi i nxënësve në:

- Vëzhgimin e materialeve të vendosura për të memorizuar apo për të kujtuar një personalitet, një ngjarje, një situatë të caktuar në kontekstin e temës mësimore,
- Vëzhgimin e materialeve të vendosura për të nxitur diskutimin apo për të verifikuar njohuritë e marra më parë.

VI.2 Stili i të nxënësve dëgjimor,

është kur nxënësi e përvetëson përmbajtjen mësimore me anën e shqisës së dëgjimit. Këta nxënës përvetësojnë më mirë dhe më lehtë njohuritë nëpërmjet *incizimeve, bisedave, diskutimeve* ku bëhen vlerësime, jepen mendime, përfundime, bëhen analiza etj.. Të nxënësve përmes dëgjimit zhvillohet nga veprimtari të organizuara nga mësuesi ku kërkohet përfshirja e nxënësve në:

- Dëgjimin e muzikës apo një situatë në kontekstin e temës mësimore,
- biseda dhe diskutime në grup për prezantimin e punëve të ndryshme,
- veprimtari që kërkon të folur të rrjedhshëm dhe të qartë.

VI.3 Stili i të nxënësve kinestetik,

është kur nxënësi përvetëson përmbajtjet mësimore në mënyrë aktive, duke *vepruar, luajtur, shkruar, vizatuar* etj.. Këta nxënës janë më të suksesshëm nëse:

- ☺ e prekin dhe e ndjejnë përmbajtjen mësimore,
- ☺ i përdorin pjesët trupore dhe ndjenjat,
- ☺ përdorin gjuhën e ndjenjave.

Përmes stileve të të nxënësve kinestetik zhvillojnë prire dhe shkathtësi të ndryshme p.sh.: bashkëveprimi në lojëra të ndryshme sportive, apo aktivitete në grup, performime muzikore dhe kërcimore në shfaqjet skenike, kërcim apo teatër, vëzhgime dhe analiza të veprave figurative, biseda dhe debate në lidhje me çështje të caktuara shkencore etj.

Të tria këto stile harmonizohen dhe ndihmojnë çdo mësimdhënës të planifikojë veprimtari të larmishme mësimore, duke përdorur mjaft teknika dhe metoda të mësimdhënies.

Tematikat dhe përmbajtjet mësimore në kurrikulën e diasporës, janë të integruara në funksion të mësimi të muzikës. Realizimi i këtyre përmbajtjeve, përmes veprimtarive të ndryshme muzikore ndihmon në njohjen, edukimin dhe kultivimin e nxënësve me vlerat muzikore më të spikatura të kulturës kombëtare

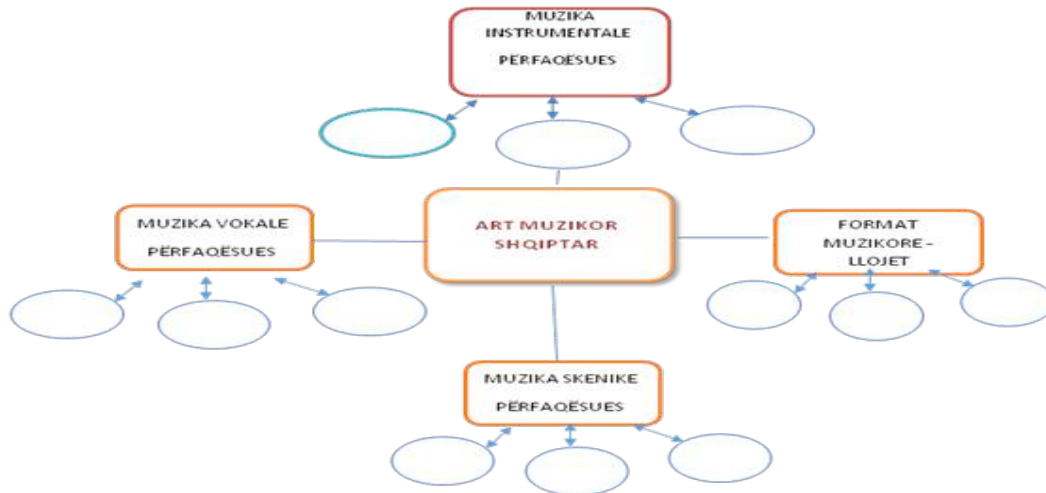
shqiptare por edhe ato botërore. Forcimi i vlerave kombëtare, sidomos në njohjen dhe vlerësimin e vlerave të veçanta të kulturës kombëtare, muzikën kombëtare, veprat muzikore shqiptare në forcimin e identitetit kombëtar, në vendosjen e raporteve të drejta ndërmjet identitetit kombëtar dhe atij si qytetar i gjithë botës. Disa veprimtari muzikore që kanë të bëjnë me procesin e mësimin të muzikës ku ndihmojnë dhe stilet e të nxënësve janë:

- 1) *Mësimi i këngëve* bën pjesë në stilin e të nxënësve pamor, dëgjimor por edhe kinestetik, sepse këngët duhet
 - ⊕ të mësohen,
 - ⊕ të këndohen duke respektuar të gjitha kërkesat e këndimit dhe repertori i sugjeruar për t'u mësuar,
 - ⊕ të shoqërohet me lëvizje trupore.
- 2) Shoqërimi me *instrumente muzikore* mësuesi bashkëpunon dhe angazhon të rinjtë në përdorimin e instrumenteve muzikore me goditje për shoqërimin e këngëve që ata mësojnë apo melodive të ndryshme muzikore.
- 3) *Dëgjimi muzikor* është veprimtari muzikore që bën pjesë në stilin e të nxënësve dëgjimor, dhe kinestetik, sepse edukon përqendrimin dhe vëmendjen ndaj dëgjimit të muzikës, por synon edhe memorizimin e njohurive muzikore duke përdorur lëvizjet trupore në përjetimin e muzikës përmes veprave muzikore shqiptare dhe botërore.

Metodat dhe teknikat e mësimdhënies për të përmbushur stilet e të nxënësve në muzikë janë të shumta, dhe i japin mundësinë çdo nxënësi të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin muzikor dhe artistik, që zotëron brenda vetes. Organizimi i mirë i procesit të mësimin të muzikës do të thotë që nxënësit të vendosen në situata konkrete dhe praktike, ku ata zbulojnë, kuptojnë, krijojnë dhe performojnë muzikën nëpërmjet përdorimit të mjeteve të larmishme artistike. Disa teknika shumë efektive në orën e muzikës janë *Brainstorming, Kllaster, Harta e të pyeturit, Diagrami i Venit, DDM, Harta e koncepteve, Kubimi, INSERT etj..* Në **stilin e të nxënësve pamor dhe dëgjimor** veçojmë edhe teknikën e kllasterit.

VI.4 Kllasteri,

ose grupimi i mendimeve që, ndonjëherë, në literaturë emërtohet “harta e mendimeve”, është një teknikë që i nxit nxënësit të mendojnë për të krijuar lidhje midis fakteve. Shërben si një mjet i fuqishëm për fillimin e procesit të të mësuarit, duke sjellë nga kujtesa njohuritë muzikore që ata kanë dhe plotësuar ato më tej gjatë fazave të tjera të orës mësimore.

VI.5 Rrjeti i diskutimit,

është një teknikë e mësimdhënies, gjatë së cilës bëhet organizimi grafik i informacionit. Kjo teknikë i bën nxënësit të jenë të vëmendshëm ndaj dëgjimit të veprave muzikore, për të kuptuar përmbajtjen muzikore të veprave dhe krahasuar ato. Përdoret në fazën e realizimit të kuptimit dhe të reflektimit. Sipas kësaj teknike, klasa ndahet në dy grupe (“Pro” dhe “Kundër”). Grupet mund të jenë edhe mbi 20 vetë. Diskutimi midis grupeve vazhdon 15-25’, sipas temës dhe mund të realizohet me nxënës të çdo moshe.

VI.6 Brainstorming,

është një veprimtari që bën pjesë në **stilin pamor** por edhe **dëgjimor**, duke iu përshtatur lëndës së muzikës sepse nëpërmjet vendosjes së një fjale kryesore apo fragmenti muzikor për dëgjim cd, shërben si fillimi i një diskutimi në mësim për një problem të caktuar, i cili më pas vazhdon me metoda e teknika të tjera. Qëllimi i përdorimit të brainstorming-ut është të vërë në dukje sa më shumë ide, zgjidhje ose komente për një problem të dhënë. Brainstorming-u përdoret për të shprehur ide të reja me të gjithë klasën ose me një grup nxënësish dhe karakterizohet nga një lojë me përmasa të gjera dhe nga një intensitet i të

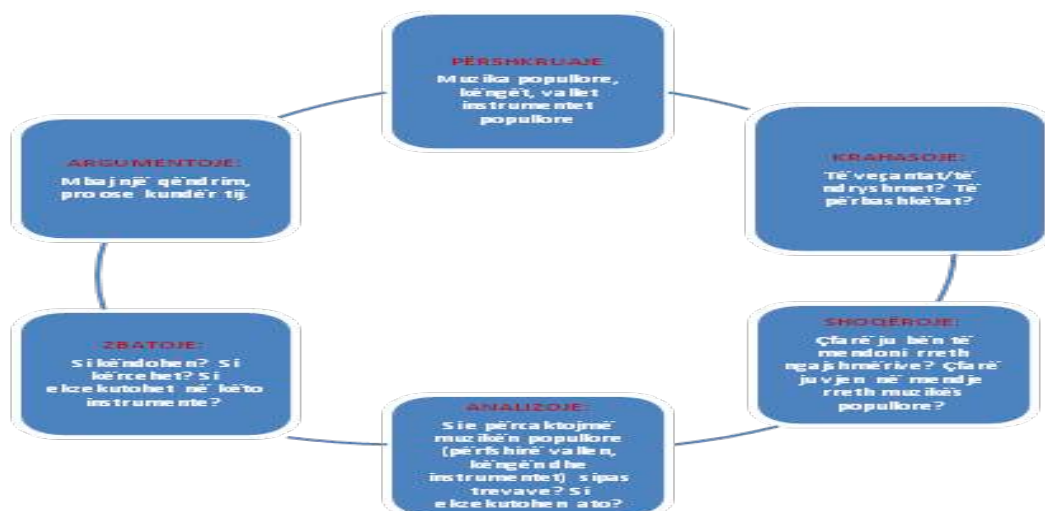
shprehurit të larmishëm për gjëra të njohura. P.sh. Shkruhet në dërrasë të zezë fjala *Trashëgimia kulturore shqiptare*, ku nxënësve u kërkohet të flasin rreth asaj që dinë mbi trashëgiminë kulturore shqiptare *materiale dhe shpirtërore*, duke sjellë informacion mbi muzikën e krahinës së vet, por edhe duke e krahasuar me muzikë të krahinave të tjera. Ata arrijnë deri në faqen e fundit të kubit duke ngritur gjykimin dhe sjellë argumente mbi atë që dinë dhe që zotërojnë. Kjo teknikë kërkon të mbahet parasysht:

- Asnjë prej zgjidhjeve e ideve të mos kritikohet.
- Të nxiten nxënësit të shprehin ide.
- Diskutimi të zhvillohet për gjëra të njohura.
- Të aktivizohen edhe nxënës të ndrojtur.
- Të shërbejë si nxehje e trurit.

VI.7 Kubimi,

është një teknikë që mund të bëjë pjesë në **stilin dëgjimor** sepse përmes vendosjes së një veprë dëgjimore shqiptare, ndihmon shqyrtimin e veprës nga këndvështrime të ndryshme, për shkak të përjetimit emocional që është i ndryshëm tek gjithsecili. Ai përfshin përdorimin e një kubi me lëvizje të shpejta për të menduarin, të shkruarin në secilën faqe të kubit. Mund të ndërtohet duke mbuluar një kuti të vogël me letër.

Në secilën faqe të kubit shkruhen 6 kërkesa të shkurtra: *Përshkruaje, krahasoje, shoqëroje, analizoje, argumentoje (pro ose kundër)* veprën muzikore, këngën, muzikën popullore, dy kompozitorë, ku nxënësit

udhëzohen të mendojnë për t'u dhënë përgjigje pyetjeve të mësuesit dhe ta përshkruajnë atë: (forma muzikore, karakteri i veprës, subjekti që trajton vepra, etj.).

VI.8 Tabela e koncepteve,

është një teknikë që bën pjesë në **stilin dëgjimor**, një teknikë racionale për të organizuar informacionin muzikor përmes dëgjimit dhe krahasimit të disa veprave muzikore. Përdoret veçanërisht kur jepen njëkohësisht më shumë se një koncept a dukuri. Ndhmon së tepërmi të kuptuarit, përmes strukturimit të materialit, pas leximit dhe në realizmin e skemave të qarta, që sigurojnë qëndrueshmërinë e dijeve.

Kjo teknikë përdoret me sukses në fazën e realizimit të kuptimit dhe reflektimit.

Tabela e koncepteve hartohet duke renditur konceptet apo njohuritë muzikore, që duhet të krahasohen dhe në kolona renditen tiparet apo karakteristikat mbi bazën e të cilave bëhet ky krahasimi i veprave muzikore. Shumë mirë nëpërmjet kësaj teknike realizohen të gjitha orët e dëgjimit muzikor për të arritur me nxënësit: edukimin në përqendrimin e dëgjimit të veprës muzikore; dëshirën për të argumentuar dhe mbajtur qëndrim ndaj veprës që dëgjon dhe shpalosjen e njohurive që ai ka mbi veprën muzikore apo kompozitorin.

VI.9 Diagrami i Venit,

është teknikë që bën pjesë në **stilin dëgjimor** më anë të së cilës evidentohen të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet dy koncepteve muzikore, formave muzikore, ngjarjeve muzikore, kompozitorëve të ndryshëm, 2 periudhave muzikore etj.. Diagrami i Venit ndërtohet me prerjen e dy a më shumë rrathëve. Përdoret kryesisht gjatë

TIPARE DALLUESE	TË PËRBASHKËTAT	TIPARE DALLUESE
☐ _____	☐ _____	☐ _____
☐ _____	☐ _____	☐ _____
☐ _____	☐ _____	☐ _____

fazës së reflektimit, pothuajse në çdo orë mësimi. Nëpërmjet tij, nxënësit zbulojnë tipare të përbashkëta dhe veçori dalluese në varësi të specifikave të temës së mësimi, si dhe mbajnë qëndrime personale lidhur me to

VI.10 Harta e të pyeturit,

është teknikë që i përket stilit pamor dhe dëgjimor:

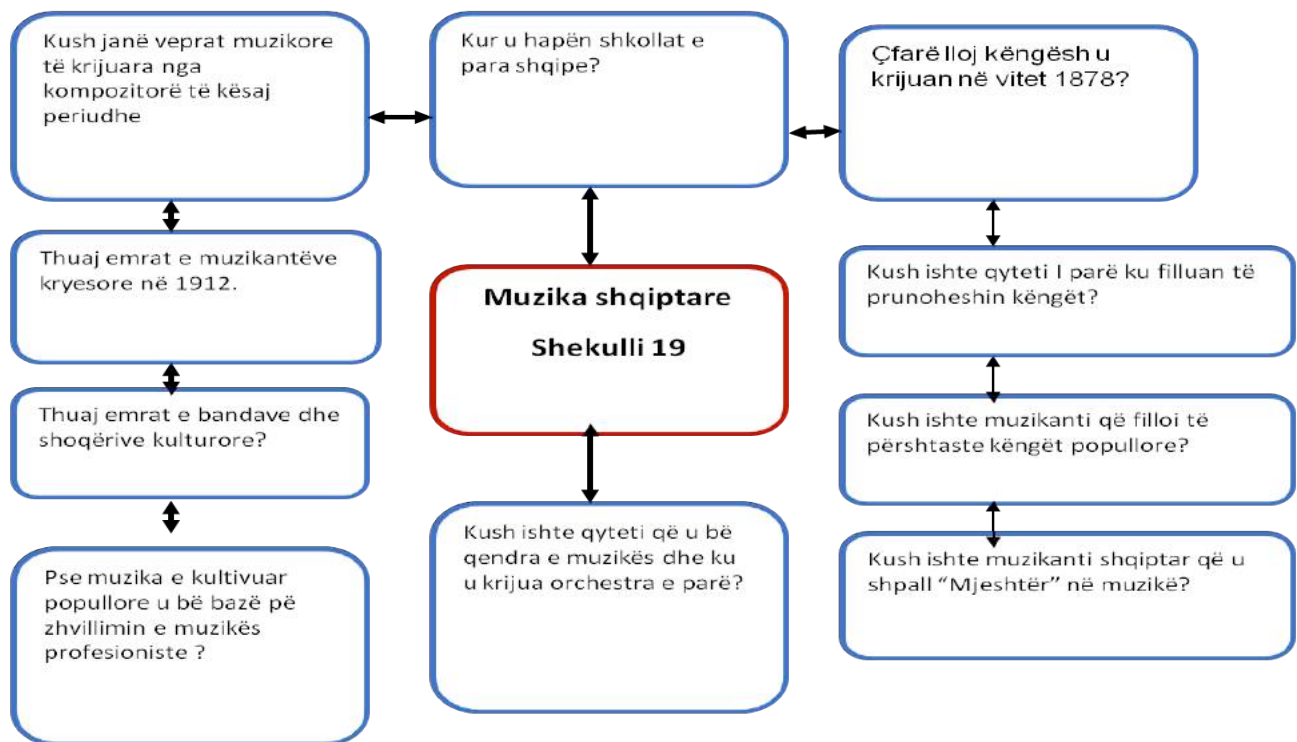
është një skicë që shfaq idetë e rëndësishme të mësimin, të vendosura në një renditje logjike në trajtën e një skeme racionale pyetjesh, që lexohen dhe kuptohen me lehtësi nga nxënësit e cila shoqërohet me fragmente të ndryshme muzikore.

Përparësitë:

- *Hap rrugën për diskutim.*
- *Ndihmon nxënësit për të zhvilluar aftësi më të mëdha të të menduarit.*
- *Tërheq nxënësit në punët e pavarura.*
- *Rrit rolin e nxënësve në mësim.*
- *Nxit të menduarit logjik.*
- *Nxit dhe tërheq nxënësit pasivë.*

Si të krijojmë një hartë të pyeturi? Për të përpiluar një hartë të pyeturi, mund të ndiqet kjo rregullsi:

- Shkruhet tema e mësimin që do të shpjegohet në qendër të tabelës.
- Pas kësaj vizatohet harta e të pyeturit, në të cilën pas pyetjeve kyç, gjenden të lidhura edhe pyetje të tjera që zgjerojnë hartën.

VI.11 Të mësuarit me projekte (Projekti)

- Projekti kurrikular është strategji e të nxënës dhe mësimit dhe me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale. Projekti si veprimtari integruar me karakter kërkimor e krijues nxit zhvillimin e aftësive të larta të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK, të sipërmarrjes etj..
- Projekti kurrikular në lëndën e muzikës është **rubrikë e detyruar e portofolit të të nxënës**.
- Projekti kurrikular **nuk** duhet të përmbajë njohuri të reja.
- Zbatimi i një projekti në lëndën e muzikës kërkon më shumë se një orë mësimore.
- Projekti kurrikular **mund** të jetë i shtrirë **përgjatë gjithë vitit shkollor**, pra në të tri periudhat, por mund të jetë i shtrirë dhe **vetëm brenda një periudhe**. Sido që të jetë shtrirja e projektit, ai ka vlerësimin e tij brenda vlerësimit të portofolit. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit përgjatë zhvillimit të tij.

Nëse projekti ka shtrirje përgjatë gjithë vitit, në çdo periudhë vlerësohet si pjesë e portofolit ajo pjesë e projektit që është realizuar.

Në rastin kur ka shtrirje brenda një periudhe vlerësohet i gjithë projekti.

- Projekti kurrikular kërkon që mësuesi të:
 - Përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënë (sepse çdo nxënë duhet të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara);
 - të paraqesë *rezultatet e të nxënës* që do të arrihen nëpërmjet projektit;
 - të paraqesë hollësisht *çdo fazë të realizimit të projektit*;
 - të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit;
 - të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit;
 - të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.
- Projekti kurrikular realizohet duke iu kërkuar nxënësve të shfrytëzojnë përvojat vetjake dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme.

- Projekti kurrikular realizohet duke përdorur më shumë se një metodë apo teknikë mësimdhënie, si: *kërkimi, intervista, puna në grup, puna individuale, përpunim informacioni* etj..
- **Fazat kryesore** që ndiqen për realizimin e një projekti janë:
 - ✍ Përcaktimi i çështjes ose problemit për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.
 - ✍ Përcaktimi i detyrave që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
 - ✍ Grumbullimi i materialeve dhe/ose mjeteve të nevojshme.
 - ✍ Përpunimi dhe analizimi i të dhënave të grumbulluara.
 - ✍ Nxjerrja e përfundimeve dhe përgjithësimeve nga të dhënat e grumbulluara dhe përgatitja e produktit përfundimtar.
 - ✍ Prezantimi i gjetjeve dhe përfundimeve të projektit ose prezantimi i produktit të krijuar.
- Për planifikimin e një projekti mësuesi **ndërton planin e projektit**, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij mësuesi mund të pasurojë planifikimin edhe me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditor çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

VI.11.1 Rubrikat kryesore të planifikimit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- *Tema e projektit* (përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësit).
- *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore* (nëse projekti është ndërlëndor, përcaktohet kontributi i çdo mësuesi dhe orët mësimore për secilën lëndë).
- *Klasa/t pjesëmarrëse* (përcaktohet klasa ose në rast se ka disa klasa).
- *Rezultatet e të nxënësve* (përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit).
- *Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit*: (përcaktohen konceptet që duhet të zotërojë nxënësi për realizimin e këtij projekti).
- *Partnerët* (nëse ka, p.sh., nëse projekti ka si qëllim që nxënësit të hulumtojnë lidhur me muzikën e zonës ku jetojnë, një specialist i muzikës mund të jetë një partner pjesëmarrës në projekt).
- *Veprimtaritë kryesore* (përcaktohen veprimtaritë që do të realizohen gjatë projektit).

- *Burimet kryesore të informacionit* (mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit).
- *Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor* (këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh. nëse projekti planifikohet në 6 orë atëherë duhet vendosur tematika për të gjashtë orët).
- *Përshkrimi i produktit të projektit* (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).
- *Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi* (mësuesi përcakton kriteret për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij etj., në varësi të rezultateve të të nxënit.

Shembull i projektit kurrikular me shtrirje gjithë vjetore.

1. *Tema e projektit* “Muzika gjatë periudhës së klasicizmit, përfaqësues dhe vepra”.
2. *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore*: Projekti do të zgjasë gjatë tre periudhave të realizuara në 6 orë mësimore në lëndën e muzikës, të planifikuara 2 orë për çdo periudhë. Çdo mësues është i lirë të përcaktojë orët që do ti duhen për të realizuar projekton/et që ai ka përcaktuar.
3. *Klasa/t pjesëmarrëse*: Klasa e X-a,b.
4. *Rezultatet e të nxënit* – Në përfundim të projektit nxënësi:
 - 📁 Demonstron njohuritë e marra për grumbullimin e të dhënave mbi muzikën klasike sipas kontekstit historik dhe kulturor të ngjarjeve;
 - 📁 lexon dhe kupton të dhënat e grumbulluara mbi muzikën klasike;
 - 📁 interpreton të dhënat dhe konsolidon njohuritë mbi ngjarjet, përfaqësuesit dhe veprat muzikore në periudhën e klasicizmit;
 - 📁 kryen dëgjime muzikore, dhe shpreh përjetimin e vet emocional, duke shpjeguar ndjesinë emocionale ;
 - 📁 përdor terminologjinë e duhur muzikore për të analizuar, komunikuar dhe zbuluar informacionin dhe ndjesinë muzikore në vepra të ndryshme muzikore të krijuara gjatë periudhës së klasicizmit;
 - 📁 bën lidhje ndërmjet njohurive dhe shpjegimit të veprave muzikore por edhe të përfaqësuesve të tyre;
 - 📁 prezanton para të tjerëve projektin për temën e dhënë, duke gërshtuar format e komunikimit verbal dhe elektronik, si dhe veprimin praktik;

 bashkëpunon me shokët për realizimin e projektit dhe kontribuon pozitivisht me grupin.

5. Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:

- ✎ Dëgjimi i veprave, qëllimi i studimit;
- ✎ grumbullimi i informacionit dhe të dhënave;
- ✎ përpunimi i informacionit dhe të dhënave;
- ✎ paraqitja grafike e të dhënave;
- ✎ interpretimi i të dhënave, klasifikimi i veprave për prezantim;
- ✎ prezantimi i tyre.

6. Burimet kryesore të informacionit:

- ✎ Informacioni i marrë nga interneti (kërkim mbi ngjarje, biografi dhe vepra muzikore).
- ✎ Materiale audio nga interneti (youtube).
- ✎ Baza materiale:
 - letra të bardha,
 - kartonë,
 - lapustila,
 - cd,
 - foto,
 - dvd etj..

7. Tematika e orëve të planifikuara:

Ora 1 -2. Njohja me projektin dhe kriteret e realizimit të projektit. Njohja me tematikat e projektit. Përzgjedhja e temës së projektit. Ndarja e grupeve. Përcaktimi i detyrës hulumtuese për secilin grup. Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit. Hartimi i planit të veprimtarive të projektit brenda grupit përkatës, afatet dhe personi përgjegjës.

Ora 3-4. Përpunimi i materialit të grumbulluar, zhvillimi i të dhënave nga kërkime të ndryshme, ppt etj..

Ora 5-6. Hartimi i draftit të parë të projektit dhe diskutimi i tij. Prezantimi i materialit të përgatitur. Vlerësimi i punës në grup dhe individual i nxënësve.

VI.11.2 Shembull i vlerësimit të projektit kurrikular

Projekti ka karakter hulumtues/kërkimor - (prandaj mund të shtrihet gjithë vitin) Projekti përmban gjithsej 40 pikë				
Kriteret e vlerësimit	<i>Niveli 1 - Dobët</i> 0-10 pikë	<i>Niveli 2 - mjaftueshëm</i> 11 - 21 pikë	<i>Niveli 3 – Mirë</i> 22- 32 pikë	<i>Niveli 4 – Shumë mirë</i> 33 -40 pikë
(Faza e parë) 15 pikë Demonstrimi i aftësive kërkimore	0-4 pikë Nxënësit: - rrallëherë: fokusohen te detyra e tyre. - Mbledhin informacione jo të përshtatshme. - Përdorin një burim për të gjetur informacionin.	5-8 pikë Nxënësit: - dalin jashtë temës dhe nuk fokusohen vetëm te detyra e tyre. - Mbledhin informacion dhe përmbledhin ato. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	9-12 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre shumicën e kohës. - Mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje standarde. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	13-15 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre. Vetorientohen dhe vetëdrejtohen shumë mirë. - Mbledhin informacion në mënyrë aktive dhe krijojnë komente intuitive për të zgjidhur probleme. - Përdorin shumëllojshmëri informacionesh.
(Faza e dytë) 15 pikë Realizimi i kërimit të gjetur	0 -4 pikë Nxënësit: -rrallëherë përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërimit. - informacioni i gjetur shpeshherë është jo i saktë.	5– 8 pikë Nxënësit: - ndonjëherë përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërimit, por jo në mënyrë të vazhdueshme. - Shtjellimi i kërimit është me gabime.	9 – 12 pikë Nxënësit: - zakonisht përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërimit të përshtatshme dhe efektive. - Shtjellimi i kërimit përmban pak gabime.	13 – 15 pikë Nxënësit: - përdorin gjatë gjithë projektit përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërimit të përshtatshme dhe efektive. - Shtjellimi i kërimit është i saktë dhe i qartë.
(Faza e tretë) 10 pikë Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	0-2 pikë - Prezantimi i materialit është i çorganizuar dhe rrëmujë - Është e vështirë të kuptosh cilat informacione	3 -5 pikë - Prezantimi i materialit është i organizuar mirë punën e tyre - jo gjithmonë	6-8 pikë Prezantimi i materialit është organizuar mirë punën e tyre që në shumicën e kohës të krijon lehtësi leximi, dëgjimi	9-10 pikë - Prezantimi i materialit është organizuar shumë mirë punën e tyre që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi

	shkojnë me njëri -tjetrin. - Prezantohen shumë pak rezultate të projektit.	të krijon lehtësi dëgjimi dhe të kuptuari. - Prezantohen vetëm disa rezultate të projektit.	dhe të kuptuari. Në përgjithësi - Rezultatet e projektit prezantohen rezultate të projektit.	dhe të kuptuari. Rezultatet e projektit prezantohen qartë.
--	---	--	---	---

VI.11.3 Shembull i vetëvlerësimit ose e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi. Ky shembull është një model që shërben për të orientuar çdo mësues dhe nxënës rreth vlerësimit. Edhe në këtë rast çdo mësues është i lirë të vendosë kriteret sipas tematikave që përzgjedh të zhvillojë.

Projekt kurrikular kërkimor					
Gjithsej 40 pikë (nëse projekti shtrihet gjithë vitin)					
Kriteret e vlerësimit	Treguesi	ShM	M	Mj	D
(Faza e parë) - 15 pikë Demonstrimi i aftësive kërkimore	- Demonstrim i aftësive kërkimore.				
	- Bashkëpunimi në grup.				
	- Grupi orientohet dhe drejtohet vetë.				
	- Përdorimi i shumëllojshmërisë së informacioneve				
	- Fokusimi te detyra e dhënë.				
	- Mbledhja e informacioneve të përshtatshme për detyrën.				
(Faza e dytë) - 15 pikë Realizimi i kërkimit të gjetur	- Përdorimi gjatë projektit i aftësive kërkimore të përshtatshme dhe efektive.				
	- Dëgjim i selektuar i veprave muzikore.				
	- Përdorimi i informacionit të gjetur dhe veprave muzikore për demonstrim.				

(Faza e tretë) - 10 pikë Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	- Organizimi i materialit që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari.				
	- Rezultatet e projektit prezantohen qartë.				
	- Kontribuon pozitivisht në progresin e grupit.				

Shënim: *PROJEKTI synon të masë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet në fund të periudhës ose të vitit shkollor por edhe formimin e kompetencave kyçe dhe lëndore.*

MËSUESI është ai që vendos:

- temat e projekteve në bashkëpunim me nxënësit të cilat përzgjidhen për tu punuar nga vetë nxënësit.
- Orët e përcaktuara se sa do zhvillohet projekti.

Çdo temë projekti lidhet kryesisht me njohuritë e programit të atij viti shkollor.

VI. Planifikimi kurrikular – llojet e planifikimit muzika *AML*

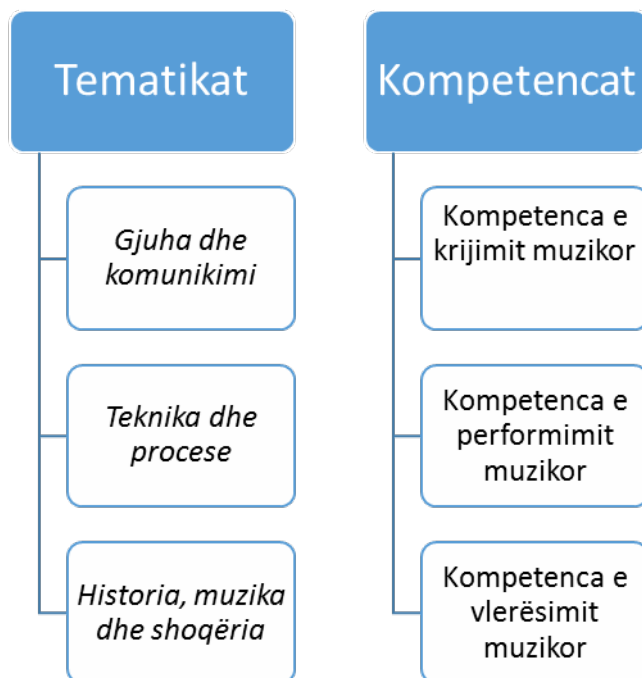
Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimitdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën Kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikmëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Mësuesit përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

Kompetencat kyçe zhvillohen dhe ndërtohen duke u ndërthurur me rezultatet e të nxënit të *kompetencave lëndore*.

Tematikat janë ato që ndërtojnë kompetencat lëndore por edhe kyçe që zhvillohen në lëndën e muzikës. Ato janë¹:

¹Shkëputur nga program i muzikës, klasa 10-të, miratuar nga MASR.

VII.1 Llojet e planifikimeve.

Planifikimi i mësimdhënies për lëndën ose modulën përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë (shtator-dhjetor; janar-mars; prill-qershor)
- Planifikimin ditor

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës ose të modulit, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqendruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të fushës/ lëndës.

VII.2 Planifikimi vjetor i lëndës.

Mësuesi, përveç programit mësimor duhet edhe të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik, ku mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tri periudha. Periudhat e planifikuara përmes planifikimit vjetor janë:

- periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar – mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

VII.3 Shpërndarja e përmbajtjes

kryesore së lëndës sipas tri periudhave, bëhet në kolonë ku vendosen përmbajtja kryesore e lëndës që do të zhvillohet në secilën periudhë dhe për secilën tematikë. Gjithashtu, vendoset edhe totali i orëve për secilën periudhë, ku përfshihet njohuri, projekte, përsëritje, koncerte apo

shfaqje, konkurse artistike, teste etj., në varësi të specifikave të lëndës. Lënda e muzikës si lëndë me zgjedhje, në kurrikulën me zgjedhje të detyruar në klasën X, XI, ose XII, zhvillohet në 36 javë mësimore me nga 2 orë në javë, pra gjithsej 72 orë në klasat 10-11 –të dhe 34 orë klasa 12-të. Programi i lëndës së muzikës specifikon peshën (orët e sugjeruara) të secilës tematikë, ku shumica e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore të përcaktuara në planin mësimor të arsimit të mesëm të lartë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tematika	Gjuha dhe komunikimi muzikor	Teknika dhe procese	Historia, muzika dhe shoqëria	Gjithsej
Orët	15	30	27	72 orë

Shënim:

Planifikimi vjetor kryhet duke u bazuar orët e sugjeruara të kohës së përcaktuar në programin e miratuar nga Ministria. Mësuesit kanë të drejtë dhe liri të planifikojnë duke lëvizur deri në 10% nga orët e planifikuara orët e sugjeruara.

VII.2.1 Shembull i Planifikimit vjetor, klasa 10-12 të

SHPËRNDARJA E PËRMBAJTJES LËNDORE		
Shtator – Dhjetor 24 orë	Janar – Mars 24 orë	Prill – Qershor 24 orë
Gjuha dhe komunikimi muzikor (15 orë)	Teknika dhe procese ² (30 orë)	Historia, muzika dhe shoqëria (27 orë)
Muzika dhe komunikimi përmes saj kultura e popujve	“Ave Maria” J.S.Bach	Muzika në mesjetë
.....		Kultura muzikore gjatë Rilindjes
		
		

² Të gjithë titujt e koraleve dhe këngëve janë të përcaktuara në programin e Ministrisë së Arsimit.

.....		Përfaqësues të kësaj periudhe
Muzika dhe shëndeti	Punimi i këngës	Kultura muzikore gjatë periudhës së klasicizmit
.....	“Në qetësinë e natës”	Përfaqësues të kësaj periudhe
.....	Punimi i këngës	Dëgjime muzikore
.....	“Moj e bukura More”	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Muzika e filmit	Punimi i këngës	Përfaqësues të kësaj periudhës
.....	“ Koralja “Oda e gëzimit”	
.....	Punimi i këngës	Dëgjime muzikore
Format muzikore	Punimi i këngës	Muzika gjatë shekullit XX
Format 1-2-3 pjesësh	Kënga “Lule bore”	Muzika moderne
.....		
.....	Punimi i repertorit të mësuar	
Zëri	Punimi i repertorit të mësuar	Përfaqësues të muzikës shqiptare
Rrymave të ndryshme muzikore		
.....	Punimi i repertorit të mësuar	Muzika profesioniste shqiptare
Detyra përmbledhëse	Punimi i repertorit të mësuar	
Projekte individuale dhe në grup	Punimi i repertorit të mësuar	Muzika vokale profesioniste shqiptare
Muzika e lehtë shqiptare		Muzika e lehtë shqiptare
Performues dhe grupe muzikore shqiptare	Muzika në lashtësi	Dëgjime muzikore
	Muzika në mesjetë	
24 orë	24 orë	24 orë

Kujdes! Çdo planifikim bëhet duke përcaktuar javët mësimore për secilën periudhë, sipas udhëzimit të fillimit vitit, që del nga MASR, i cili përcakton mbylljen e çdo periudhe. Pra, kur

themi 12 - 13 javë mësimore periudha e parë, ndodh që në një vit tjetër shkollor mund të ndodh që periudha e parë të zgjatet edhe 14 javë. Pra nuk është e përcaktuar. Gjithashtu, orari mësimor, dita kur Ju do të zhvilloni mësimin mund të shtojë ose pakësojë javët mësimore.

VII.3 Planifikimi sipas periudhave, përgjatë vitit shkollor

Planifikimi i periudhës bëhet nga mësuesi duke u mbështetur në nivelin e klasës dhe nevojat e nxënësve sigurisht bazuar në programin mësimor. Është e rëndësishme që edhe nëse nuk është planifikuar ndonjë *situatë të nxëni* gjatë këtij planifikimi, mësuesi e plotëson atë gjatë *planifikimit ditor*.

Planifikimi i detyrave përmbledhëse dhe projektit kurrikular mund të bëhet 2 orë para përfundimit të periudhës. Kjo për të lehtësuar nxënësit nga mbingarkesa e testeve apo detyrave përmbledhëse në fund të periudhës.

Muzika, mund të zhvillohet në klasë të 10-të, 11-të apo 12-të, në varësi të zgjedhjes që bëhet nga nxënësit dhe shkolla. Ndaj te rubrika e shkallës dhe e klasës vendoset me ndarje p.sh.: **Klasa 10-12 dhe shkalla V/VI.**

VII.3.1 Shembull i Planifikimit të periudhës Janar - Mars, klasa 10-12-të. Mbështetur në programin e miratuar nga MASR.

REZULTATET E TË NXËNIT SIPAS KOMPETENCAVE KYÇE

1.Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit

Nxënësi:

- zhvillon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë muzikore të përjetimit, dëgjimit dhe analizimit të veprave muzikore;
- gjykon në mënyrë kritike dhe të drejtë mesazhin muzikor të veprës;
- shprehet qartë dhe komunikon saktë estetikisht dhe artistikisht për vepra të ndryshme muzikore;
- komunikon dhe shprehet nëpërmjet mjeteve shprehëse muzikore në mënyrë të pavarur, të vazhdueshme, kritike dhe krijuese.

2.Kompetenca e të menduarit

Nxënësi:

- Përpunon njohuritë muzikore në mënyrë të pavarur, krijuese dhe me përgjegjësi;
-
-
-

3.Kompetenca e të mësuarit për të nxënë

Nxënësi :

-

-
-

4.Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Nxënësi :

- Zhvillon aftësitë menaxhuese artistike lidhur me një projekt artistik/muzikor;
-
- inicion aktivitete ndërgjegjësuere ndaj ruajtjes së mjedisit, nga zhurmat akustike.

5.Kompetenca personale

Nxënësi :

- Krijon besimin tek vetja, në rolin që ndërmerr gjatë veprimtarive muzikore/artistike;
-
-

6.Kompetenca qytetare

Nxënësi :

- Promovon me qytetari, vlerat të ndryshme kulturore dhe muzikore të vendit apo të krahinës;
- respekton punën dhe mendimin e të tjerëve lidhur me çështje artistike /muzikore;
- bashkëpunon me të tjerët pavarësisht kulturës, aftësive dhe nevojave brenda dhe jashtë shkollës për një qëllim të përbashkët.

7.Kompetenca digjitale

Nxënësi :

-
- përdor një mjetet të ndryshme në funksion të informacionit muzikor si: magnetofon, audio, video, cd, dvd etj..

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave lëndore

Krijimi muzikor	Performimi/interpretimi muzikor	Vlerësimi muzikor
Nxënësi: - Përdor ide të ndryshme për të organizuar mendimin e tij personal estetik muzikor; - - shpreh përjetimet dhe përfytyrimet muzikore gjatë dëgjimit muzikor; - - ndan përvojat e veta muzikore me të tjerët.	Nxënësi: - Përjeton emocionalisht gjatë procesit të këndimit, vepra të ndryshme (këngë, kanone, këngë popullore, arie etj.), duke zhvilluar një kuptim të qartë të këndimit në grup; - - - - ndan përvojat e veta performuese/interpretuese me të tjerë.	Nxënësi: - Zhvillon gjykimin e vet muzikor dhe estetik mbi veprat të ndryshme muzikore; - - -

PLANIFIKIMI I TREMUJORIT II,JANAR-MARS³,

Nr.	Tematika	Temat mësimore	Situata e parashikuar e të nxënit	Burimet
1.		Koralja “Ave Maria”J.S.BAch	-	- Teksti i nxënësit, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - figura /foto, - cd/dvd.
2.		Përsëritje e koralet ⁴		- Teksti i nxënësit, - cd.

³Të nderuar kolegë, përfundimi i i çdo periudhe bëhet kur është përcaktuar në udhëzimin e fillim vitit shkollor.

⁴Në orën e përsëritjes së këngëve, nuk planifikohet situatë të nxëni sepse është përforcim i melodisë, tekstit apo interpretimit..

3.	Teknika dhe procese muzikore	Kënga “Lule bore” S.Gjoni	-	Teksti i nxënësit materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, figura /foto, Cd.
4.		Përsëritje e këngës		Teksti i nxënësit, Cd/Dvd.
5.		“Në qetësinë e natës” J.Brams	-	Teksti i nxënësit, materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, figura /foto, Cd.
6.		Përsëritje e këngës		Teksti i nxënësit, Cd.
7.		“Moj e bukura More” – R.Dhomi	-	Teksti i nxënësit, figura /foto, Cd.
8.		Përsëritje e këngëve		Teksti i nxënësit, Cd.
9.		“ Koralja “Oda e gëzimit” L.V.Bethoven	-	Teksti i nxënësit, Cd.
10.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
11.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
12.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
13.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
14.	Teknika dhe procese	Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
15.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
16.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
17.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
18.		Punimi i repertorit të mësuar		Teksti i nxënësit, Cd.
19.		Detyrë përmblledhëse	-	Material të përgatitura nga mësuesi Cd
20.	Gjuha dhe komunikimi	Muzika në Greqinë dhe Romën e lashtë	Situata e të nxënës: Zgjero situatën e mësipërme me të dhëna të reja	Teksti i nxënësit, materiale të ndryshme burimore foto, cd

21.		Muzika në mesjetë	-	Teksti i nxënësit, materiale të ndryshme burimore foto/cd
22.		Projekt kurrikular		
SHFAQJE MUZIKORE				
Metodologjia - Metoda interaktive, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse. - Puna në grup dhe puna individuale. - Bashkëbisedim për tekstet dhe meloditë e këngëve. - Teknika që zhvillojnë mendimin kritik dhe krijues. - Prezantime në forma të ndryshme të informacionit të këngëve, përmes TIK. - Projekte individuale dhe në grup. - Shfaqje përmbyllëse ose detyra përmbyllëse (përfundimi me sukses i arritjeve).				
Vlerësimi: - Vlerësimi përshkrues, - vlerësimi i tematikave përmbyllëse, - vlerësimi i dosjes.				

Kujdes! Çdo planifikim bëhet duke përcaktuar javët mësimore për secilën periudhë, sipas udhëzimit të fillimit vitit, që del nga MASR, i cili përcakton mbylljen e çdo periudhe. Pra, kur themi 12 - 13 javë mësimore periudha e parë, ndodh që në një vit tjetër shkollor mund të ndodh që periudha e parë të zgjatet edhe 14 javë. Pra nuk është e përcaktuar.

Planifikimi i periudhës bëhet nga mësuesi duke u mbështetur në nivelin e klasës dhe nevojat e nxënësve sigurisht bazuar në programin mësimor. Është e rëndësishme që edhe nëse nuk është planifikuar ndonjë *situatë të nxëni* gjatë këtij planifikimi, mësuesi e plotëson atë gjatë *planifikimit ditor*.

Planifikimi i detyrave përmbledhëse dhe projektit kurrikular mund të bëhet 2 orë para përfundimit të periudhës. Kjo për të lehtësuar nxënësit nga mbingarkesa e testeve apo detyrave përmbledhëse në fund të periudhës.

VII.3.2 Model: Planifikimi i periudhës: prill - qershor

REZULTATET E TË NXËNIT SIPAS KOMPETENCAVE KYÇE	
1.Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit	
Nxënësi:	
-	Zhvillon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë muzikore të përjetimit, dëgjimit dhe analizimit të veprave muzikore;
-	gjykon në mënyrë kritike dhe të drejtë mesazhin muzikor të veprës;
-	shprehet qartë dhe komunikon saktë estetikisht dhe artistikisht për vepra të ndryshme muzikore;
-	komunikon dhe shprehet nëpërmjet mjeteve shprehëse muzikore në mënyrë të pavarur, të vazhdueshme, kritike dhe

krijuese.

2.Kompetenca e të menduarit

Nxënësi:

- Përpunon njohuritë muzikore në mënyrë të pavarur, krijuese dhe me përgjegjësi;

-

-

-

3.Kompetenca e të mësuarit për të nxënë

Nxënësi :

-

-

-

4.Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Nxënësi :

- Zhvillon aftësitë menaxhuese artistike lidhur me një projekt artistik/muzikor;

-

- inicion aktivitete ndërgjegjësuere ndaj ruajtjes së mjedisit, nga zhurmat akustike.

5.Kompetenca personale

Nxënësi :

- Krijon besimin tek vetja, në rolin që ndërmerr gjatë veprimtarive muzikore/artistike;

-

-

6.Kompetenca qytetare

Nxënësi :

- Promovon me qytetari, vlerat të ndryshme kulturore dhe muzikore të vendit apo të krahinës;

- respekton punën dhe mendimin e të tjerëve lidhur me çështje artistike /muzikore;

- bashkëpunon me të tjerët pavarësisht kulturës, aftësive dhe nevojave brenda dhe jashtë shkollës për një qëllim të përbashkët.

7.Kompetenca digjitale

Nxënësi :

-

- përdor njëj mjetet të ndryshme në funksion të informacionit muzikor si: magnetofon, audio, video Cd, Dvd etj..

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave lëndore

Krijimi muzikor	Krijimi muzikor	Krijimi muzikor
Nxënësi: - Përdor ide të ndryshme për të organizuar mendimin e tij personal estetik muzikor; - - shpreh përjetimet dhe përfytyrimet muzikore gjatë dëgjimit muzikor; - - ndan përvojat e veta muzikore me të tjerët.	Nxënësi: - Përdor ide të ndryshme për të organizuar mendimin e tij personal estetik muzikor; - - shpreh përjetimet dhe përfytyrimet muzikore gjatë dëgjimit muzikor; - - ndan përvojat e veta muzikore me të tjerët.	Nxënësi: - Përdor ide të ndryshme për të organizuar mendimin e tij personal estetik muzikor; - - shpreh përjetimet dhe përfytyrimet muzikore gjatë dëgjimit muzikor; - - ndan përvojat e veta muzikore me të tjerët.

PLANIFIKIMI I TREMUJORIT III, PRILL - QERSHOR,

Nr.	Tematika	Temat mësimore	Situata e parashikuar e të nxënit	Burimet

1.	Historia, muzika dhe shoqëria	Muzika në mesjetën e lulëzuar (shek. XI –XV)	-	Teksti i nxënësit, materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, figura /foto, cd/dvd.
2.		-	-	
3.		Shkollat polifonike	xxxxxxxxxx	Teksti i nxënësit, materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, figura /foto, cd.
4.		-	Situata e të nxënësit: Muzika, vepra dhe kompozitorë Fjalët kyçe shërbejnë për të ndihmuar nxënësit të kërkojnë rreth ngjarjeve të kësaj periudhe apo mbi zhvillimin e concerto grossos, mbi artin, etj., dhe të nxiten diskutime dhe argumentime bazuar edhe në dëgjimet muzikore (Kornçerti 4 stinët – A.Vivaldi).	
5.				
6.		-	-	
7.		Kompozitorët në klasicizëm Hajden, Moxart, Bethoven	Situata e të nxënësit: Ndërtohet një rrjedhë kronologjike e ngjarjeve historike por edhe zhvillimeve muzikore të formave të reja muzikore apo përsosmërisë së tyre. Nxiten diskutime dhe argumentime bazuar edhe në dëgjimet muzikore.	
8.		Dëgjime muzikore nga periudha		Teksti i nxënësit, cd.
9.		-	-	Teksti i nxënësit, figura /foto, cd.
10.		Kompozitorët F.Shubert, F.Shopen, F.List	-	Teksti i nxënësit, cd.

11.		Kompozitorët gjatë periudhës së romantizmit, muzika vokale	-	
12		Dëgjime muzikore nga periudha		Teksti i nxënësit, cd.
13		3.11.Muzika gjatë shekullit XX	Situata e të nxënës: Muzika, vepra dhe kompozitorë Karakteristikat dhe zhvillimi i muzikës në shekullin 20-të e periudhë ku u pasqyrua gjithë avangarda e muzikës në veprat e kompozitorëve të ndryshëm. Lidhja e kësaj avangarde edhe me artet e tjera: <i>piktura, skulptura</i> etj. nxiten nxënësit të flasin edhe rreth zhvillimeve të mëdha që ndodhën në këtë periudhë por edhe në muzikë.	
14		Muzika moderne	Situata e të nxënës: Fjalët kyçe apo edhe dëgjimi muzikor në Cd shërbejnë për të ndihmuar nxënësit të kërkojnë rreth zhvillimit të muzikës modern përmes rrymave dhe stileve të ndryshme gjatë shekullit 20-të,. Ata nxiten për diskutime dhe argumentime bazuar edhe në dëgjimet muzikore, ngjarjet që ndoqën këto zhvillime, përfaqësuesit kryesore dh e këngët që bënë epokë.	
15				- Teksti i nxënësit, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - figura /foto, - - cd.
16		Muzika në periudhën e rilindjes	-	- Teksti i nxënësit, - material të përgatitura nga mësuesi, - material të përgatitura nga nxënësit, - foto. - Cd.
17				- Teksti i nxënësit, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - figura /foto, - cd.

18		Dëgjime muzikore dhe reflektime		Teksti i nxënësit, cd.
19				Teksti i nxënësit, material të përgatitura nga mësuesi, material të përgatitura nga nxënësit, foto, Cd.
20		Muzika profesioniste kosovare	-	Teksti i nxënësit, material të përgatitura nga mësuesi, material të përgatitura nga nxënësit, foto, cd.
21		Detyrë përmbledhëse		Material të përgatitura nga mësuesi, cd.
22		Projekt kurrikular		
23		Dëgjime muzikore të ndryshme		Cd

Metodologjia

- Metoda interaktive, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse gjatë dhënies së njohurive.
- Punë në grup.
- Punë individuale.
- Hetimi dhe zbulimi.
- Përdorimi i teknikave që zhvillojnë mendimin kritik dhe krijues.
- Zbatime praktike brenda dhe jashtë klase. Metoda integruese.
- Bashkëbisedim për tema të caktuara.
- Prezantime në forma të ndryshme, përmes TIK.
- Projekte individuale.
- Projekte në grup.
- Shfaqje përmbyllëse ose detyra përmbyllëse (përfundimi me sukses i arritjeve).

Vlerësimi:

- Vlerësimi përshkrues,
- vlerësimi i tematikave përmbyllëse,
- vlerësimi i dosjes.

VII.3.3 Shembuj të planifikimit ditor, mbështetur në programin e MASR.

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: V	Klasa: 10 /12-të
Tematika: Historia, muzika dhe shoqëria Tema mësimore: “Kultura muzikore gjatë periudhës së klasicizmit”		Situata e të nxënit: Vepra dhe kompozitorë Vendosen disa fjalët kyçe që përkojnë me ngjarje të kësaj periudhe apo mbi zhvillimet në tërësi etj., dhe të nxiten diskutime dhe argumentime bazuar edhe në dëgjimet muzikore .	
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore: - Shpjegon ngjarjet historike, artistike, ekonomike, politike, që lidhen me periudhën e klasicizmit. - Shpjegon risitë e periudhës dhe zhvillimet e mëtejshme që ndodhën në muzikë (opera bufa, seria, gjinitë e reja që lindën). - Argumenton duke krahasuar një vepër të kësaj periudhe me një vepër muzikore të periudhës barok, duke renditur disa karakteristika. - Krijon linjën e kohës në të cilën u zhvillua muzika, gjinitë e ndryshme, instrumentet dhe përfaqësuesit duke e prezantuar në klasë. - Respekton mendimin e shokëve.		Fjalët kyçe: - Klasicizëm, -opera seria - opera bufa, - simfonia, - sonata, - trio.	
Burimet: - Teksti i nxënësit. - Shembuj muzikore të parapërgatitura në Cd. - foto ose material të tjera.		Lidhja me lëndët e tjera: - Letërsia - Historia - Arti	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve

Hapi I. Brainstorming : Mësimi fillon me një veprimtari konkrete ku mësuesi shkruan disa fjalët kyçe që përkojnë me ngjarje të kësaj periudhe apo mbi zhvillimet në tërësi etj., dhe të nxiten diskutime dhe argumentime bazuar edhe në dëgjimet muzikore p.sh.: në *Cd kohën e parë e simfonisë – molto allegro*, cd.

Hapi II. Teknika Pro dhe Kundër:

Pasi nxënësit e dëgjojnë nxiten të diskutojnë rreth muzikës që dëgjuan, muzikë e cila nga vetë karakteri është mjaft *allegro* si melodi. Bëhen disa pyetje:

- Si e përjetoni ju melodinë?
- Dinamikat përgjatë melodisë janë forte-piano?
- Tingëllimi shumë i shpejtë i tingujve që herë ngjiten lart dhe herë zbresin poshtë.

Hapi III. Teknika Tabela e koncepteve

Veprimtaria mësimore vazhdon më tej me, ku mësuesi shpjegon më tej rreth zhvillimeve muzikore gjatë kësaj periudhe. Gjysma e dytë e shek. XVIII njohu një revolucion të vërtetë të mendimit dhe të ideve. Kjo lëvizje me emrin *iluminizëm* (ndriçoj) nuk lindi rastësisht, por i pati rrënjët në ndryshimet ekonomiko-shoqërore që ndodhën si pasojë e revolucioneve borgjeze, veçanërisht të Revolucionit Borgjez Francez (1789) dhe të Revolucionit Amerikan (luftës për pavarësi 1776–1783).

Iluminizmi kishte si qëllim të ndriçonte mendjen e njerëzve për t'u larguar nga injoranca dhe besëtytnitë e për t'i kthyer sytë nga shkenca dhe kultura. Zbulimet e mëdha shkencore dhe përmbajtja revolucionare e ideve iluministe u bënë mbështetje e fuqishme edhe për shndërrimet në fushat shoqërore. Karakteristika kryesore të lëvizjes ideo-artistike të kësaj periudhe në Evropë është shprehja e gjendjes shpirtërore zotëruese të epokës; e zhgënjimit dhe e pakënaqësisë ndaj realitetit ekzistues.

Format dhe mënyrat e shprehjes së kësaj pakënaqësie ishin të larmishme. Ato merrnin karakter dhe drejtime të ndryshme. Pikërisht për këto arsye dhe për të tjera, të cilat lidhen me gjithë lëvizjen shoqërore të kohës, kjo pjesë e shekullit do të mbyllet me periudhën e *klasicizmit në muzikë*, periudhë në të cilën arti muzikor fitoi tipare të reja, duke u ndarë nga stili i ngarkuar dhe plot fantazi i barokut. Kulmin e saj madhështor periudha klasike e arriti me perfeksionimin e *simfonisë* në formë dhe përmbajtje, si dhe me lindjen e një koncepti të ri e të madh muzikor siç ishte forma e *sonatës klasike*.

etj...

Hapi IV: Reflektimi

Diskutim përmbledhës

Vlerësimi

Vlerësimi i nxënësit do të bëhet për *demonstrimi e rezultateve të arritura në:*

N 2 - lidhjen e njohurive që ka me ngjarjet historike, artistike, politike, që lidhen me periudhën e klasicizmit.

N 3 - Shpjegimin e risive të periudhës dhe zhvillimeve të mëtejshme që ndodhën në muzikë (opera bufa, seria, gjinitë e reja që lindën). N4 - Krahësimin e një veprë muzikore të së njëjtës lloji të kësaj periudhe me një vepër muzikore të periudhës Barok, duke renditur disa karakteristika. N 4 - Prezantimin e ngjarjeve të kohës në të cilën u zhvillua muzika, gjinitë e ndryshme, instrumentet dhe përfaqësuesit.
Detyra: Kërkim: Gjenero materiale nga burime informacioni të ndryshme (foto, piktura, dokumente historike) për të zgjeruar më tej njohuritë rreth karakteristikave të kësaj periudhe, duke u ndalur tek momentet që bënë jehonë. Kërkim: Gjenero materiale nga burime informacioni të ndryshme për të zgjeruar më tej njohuritë biografike dhe muzikore rreth përfaqësuesve të muzikës klasike dhe veprave që ata kompozuan. Krijoni album në cd me muzikën e kësaj periudhe. Ese: Duke dëgjuar një veprat muzikore të L.V.Bethovenit apo V.A.Mozart përshkruani përjetimin tuaj emocional rreth muzikës së dëgjuar. Punët dhe detyrat për temën e trajtuar sipas kërkesave punuar nga nxënësit, ruhen në dosjen e tyre personale.

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: V	Klasa: 10/12-të
Tematika: Historia, muzika dhe shoqëria Tema mësimore: “Muzika moderne”		Situata e të nxënësve: Rrymat që unë pëlqej më shumë Vendosen disa fjalët kyçe apo disa pjesë/këngë për tu dëgjuar në cd, që shërbejnë për të ndihmuar nxënësit të kërkojnë rreth zhvillimit të muzikës moderne përmes rrymave dhe stileve të ndryshme gjatë shekullit 20-të. Ata nxitën për diskutime bazuar edhe në ngjarjet që ndodhën këto zhvillime, përfaqësuesit kryesorë dhe këngëtarët që bënë epokë.	
Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore: - Shpjegon rëndësinë që ka muzika moderne në jetën shoqërore. - krahason zëra vokale dhe këngëtarë, instrumentistë të rrymave të ndryshme moderne. - krijon një cd me këngëtarë dhe këngëtarët e muzikës moderne të parapëlqyer. - performon këngën e parapëlqyer.		Fjalët kyçe: - Moderne, - xhaz, - rok, - bluz.	
Burimet: - Teksti i nxënësit, - shembuj muzikore të parapërgatitura në Cd. - fragmente kryesore nga filma me jetën e këngëtarëve apo instrumentistëve (Elvis Presli, Rei Çarls; Uitin Hjuston; Xhimi Hendriks etj.) në dvd.		Lidhja me lëndët e tjera: - Historia	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve Hapi I: Mësimi fillon me një veprimtari konkrete ku mësuesi vendos në cd për dëgjim disa nga pjesë muzikore vokale ose instrumentale të luajtura apo kënduara nga njerëz të mëdhenj të kësaj muzikë. Nxënësit gjejnë kush janë dhe diskutojnë rreth muzikës që ata luajnë apo këndojnë. Ata ndërthurin njohuritë që kanë me kohën kur u zhvilluan këto stile muzikore, ngrenë çështje, argumentojnë, shpjegojnë apo reflektojnë për ngjarje, instrumente apo fakte reale.			

Hapi III: Ndërkohë diskuto, pyet dhe shpjegohet njëkohësisht duke plotësuar njohuritë që kanë vetë nxënësit lidhur me muzikën bluz, xhaz, rok etj. Si lindën këto lloj muzikash dhe pse u pëlqyen dhe u mirëpritën nga masat.

Muzika R&B (Rhythm and blues) është një lloj muzike shumë popullore, që gërsheton xhazin me muzikën bluz dhe u luajt për herë të parë nga artistët amerikanë me ngjyrë. Në vitin 1947 kjo lloj muzike kishte hyrë tashmë në tregun muzikor, ndërsa emri me të cilin njihet dhe sot, iu vendos në vitin 1949. Deri në fund të viteve 1950, ajo qe bërë e famshme dhe shumë kompani regjistrimi disqesh kishin prodhuar mijëra albume me këtë lloj muzike.

Muzika rock është një lloj muzike e përcaktuar gjerësisht, që u zhvillua në vitet 1960, me rrënjët e veta nga muzika rock 'n' roll dhe rockabilly, të cilat në vetvete rrjedhin nga muzika rhythm and blues, country dhe ndikime të tjera. Në shtesë të kësaj, muzika rock është influencuar edhe nga lloje të tjera muzike si muzika folk, jazz dhe ajo kasike.

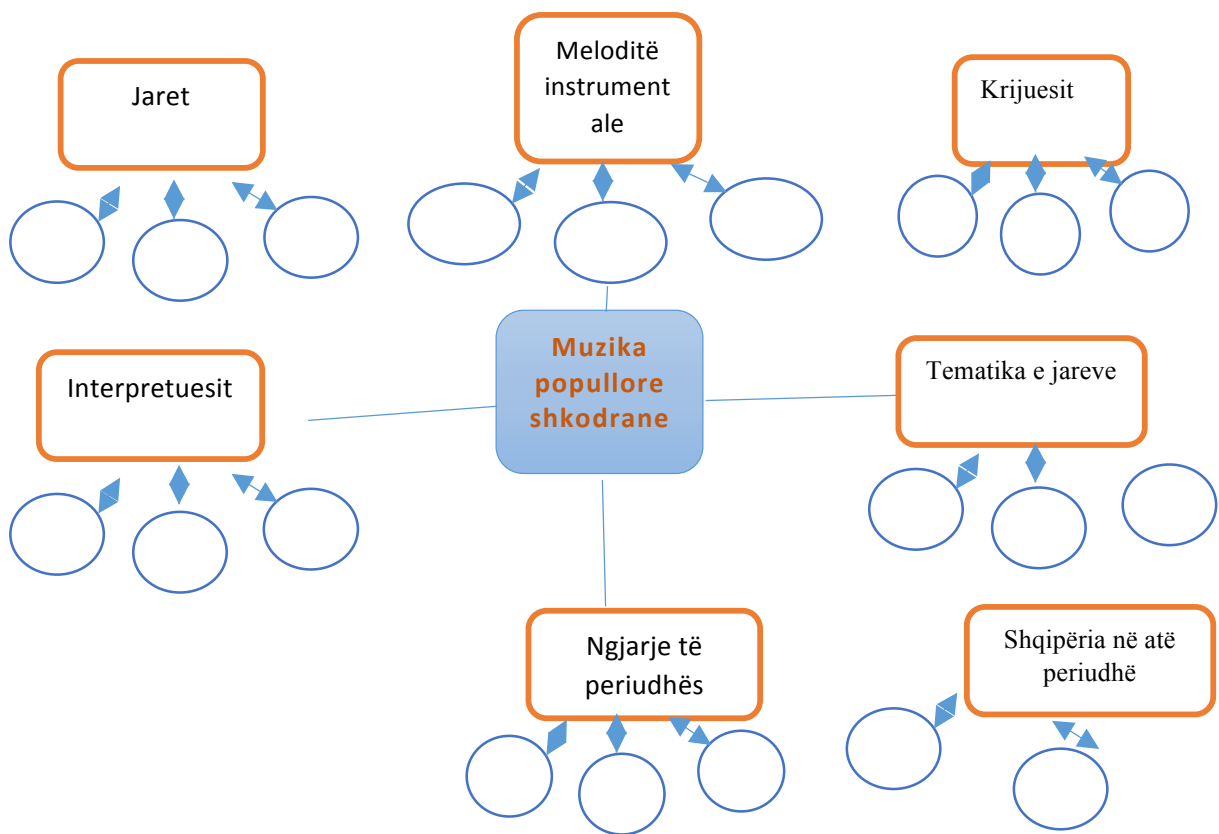
Hip Hopi është një kulturë që ka prejardhjen nga Nju Jork, DJ Afrika Bambaataa ka bërë hapat e parë të kulturës së hip hopi-it duke qenë MC, DJ, duke bërë “beatbox”. Së pari, hip hop-I ka filluar të krijohet nga DJ-ët të cilët kanë krijuar tingujt ritmik në dy pllaka. DJ Kool Herc është ai që ka pasur mjaft rëndësi në zhvillimin e hip hop-it. Në hip hop hyjnë : Dj-ët, reperët, grafitët, etj.. Duhet ditur që të bëhet dallimi mes hip hop-it dhe rap-it. Rap-I është pjesë përbërëse e hip hop-it, pra ai që bën muzikë rap themi se është përfshirë në hip hop. Nxënësit mund të sjellin konkretisht nëpërmjet hulumtimeve që kanë bërë në *youtube* apo *internet*, këngë apo muzikë të tjera në funksion të temës mësimore, sipas parafilloimeve që ata kanë.

```
graph TD; A[MUZIKA MODERNE SHEK 20] --- B[MUZIKA ROK]; A --- C[MUZIKA XHAZ]; A --- D[MUZIKA BLUZ]; A --- E[KONTEKSTI HISTORIK]; A --- F[KONTEKSTI GJEOGRAFIK]; A --- G[PËRFAQËSUES DHE GRUPE]; B --- B1(( )); B --- B2(( )); B --- B3(( )); C --- C1(( )); C --- C2(( )); C --- C3(( )); D --- D1(( )); D --- D2(( )); D --- D3(( )); E --- E1(( )); E --- E2(( )); E --- E3(( )); F --- F1(( )); F --- F2(( )); F --- F3(( )); G --- G1(( )); G --- G2(( )); G --- G3(( ));
```

Vlerësimi i nxënësit do të bëhet për *demonstrimi e rezultateve të arritura në:*

N 2 - Shpjegimin e rëndësisë që ka muzika modern në jetën shoqërore.
N 3 - Krijimin e një Cd me këngët dhe këngëtarët e muzikës moderne të parapëlqyer.
N 4 - Krahësimin e zërave vokale d.m.th këngëtarë, instrumentistë të rrymave të ndryshme moderne.
N 4 - Performimin e këngës së parapëlqyer.
Detyra: Krijim: Cd me këngë të ndryshme të këtyre rrymave dhe <i>materiale shoqëruese biografike</i> . Ese: Mbresat rreth këngëve të parapëlqyera. <i>Punë individuale</i> . Punët dhe detyrat për temën e trajtuar sipas kërkesave punuar nga nxënësit, ruhen në dosjen e tyre personale.

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: V	Klasa: 10/12-të
Tematika: Teknika dhe procese muzikore Tema mësimore: Kënga “Për mu paska ken kismet”		Situata e të nxënit: Jaret shkodrane Kjo fjalë kyçe “jare” nxit nxënësit të flasin rreth muzikës qytetare shkodrane dhe asaj çka dinë rreth jareve. Ata këndojnë fragmente nga disa këngë. Ata sjellin emra këngëtarësh apo kompozitorësh, duke sjellë edhe fakte apo histori nga jetët e tyre.	
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore: - Komunikon qartë informacionin që ka për <i>jaret shkodrane</i>; - këndon duke respektuar teknikën e këndimit përmes rregullave të përcaktuara; - interpreton këngët me ndjenjë dhe emocion; - respekton interpretimin dhe performimin e shokëve; - këndon vetëm dhe në grup.		Fjalët kyçe: - Jare, - melodia e këngës, - teksti i këngës, - rregullat e këndimit, - muzika qytetare shkodrane.	
Burimet: - Teksti i nxënësit, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - figura /foto, - kënga në cd.		Lidhja me lëndët e tjera:	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve Hapi I: Teknika kllaster Mësimi fillon me një veprimtari konkrete ku mësuesi vendos për nxënësit të dëgjojnë në Cd disa fragmente nga <i>jare të ndryshme shkodrane</i> . Përmes tyre nxënësit nxiten të flasin rreth muzikës qytetare shkodrane dhe asaj çka dinë rreth jareve. Ata këndojnë fragmente nga disa këngë. Ata sjellin emra këngëtarësh apo kompozitorësh, duke sjellë edhe fakte apo histori nga jetët e tyre.			
Në temën mësimore kënga “Për mu paska ken kismet”, mësuesi mund të bëjë lidhjen e njohurive muzikore që nxënësit duhet të marrin me njohuritë që ata kanë marrë nga lëndët e tjera në atë vit shkollor apo në vite të tjera. Ndërthurja e njohurive bëhet natyrshëm duke shpjeguar njohuritë e reja mbi muzikën popullore. Kështu hapat që ndjek mësuesi për të realizuar këtë orë mësimore janë si më poshtë:			
5 minuta, Hapi I: Brainstorming			
- Mësuesi shkruan në tabelë fjalën <i>muzika popullore – këngët</i> dhe pret nga nxënësit të gjitha përgjigjet e mundshme që ata kanë për këtë lloj muzike. -			
30 minuta, Hapi II: Kllaster			
- Mësuesi shkruan ose parapërgatit në një flipchart të gjithë të dhënat e mëposhtme dhe diskuton me nxënësit njohuritë që ata kanë mbi këngën popullore shkodrane -jaret, por edhe duke plotësuar njohuritë që ata nuk kanë për të.			

Veprimtaria mësimore vazhdon më tej ku mësuesi **vendos** në Cd për dëgjim jare “Për mu paska ken’ ksimet”. **Nxiten** nxënësit të flasin duke thënë nëse kënga do të ishte më e bukur dhe do të krijonte emocion vetëm nga fjalët e tekstit apo edhe përmes muzikës? Apo përmes të dyjave së bashku?

Vendoset përsëri kënga dëgjim dhe **vazhdohet** puna me mësimin e saj , sipas hapave të mëposhtëm:

- Këndimi varg pas vargu,
- përsëritja e vargjeve herë pas here,
- këndimi i strofës,
- këndimi i strofës dhe refrenit,
- përsëritja e këngës nga fillimi në fund,
- interpretimi i këngës me ndjenjë dhe emocion,
- këndimi i këngës vetëm dhe në grup.

Gjatë mëimit të këngës, kujdes të respektohet **ritmi, intonacioni, interpretimi** i këngës.

Vlerësimi

Vlerësimi i nxënësit do të bëhet për *demonstrimi e rezultateve të arritura në:*

N 2 - Komunikimin qartë informacionin që ka për *jaret shkodrane*;

N 3 - këndimin duke respektuar rregullat e përcaktuara;

N 4 - interpretimin e këngës me ndjenjë dhe emocion;

N 4 - këndimin vetëm dhe në grup.

Detyra:

Ese /Krijim individual:

- a) Kërkim nga burime të ndryshme muzikore interpretime nga këngëtarë të ndryshëm shkodranë (krijim i Cd) ose
- b) përshkrim i emocioneve nga këngë të ndryshme shkodrane.

Punët dhe detyrat për temën e trajtuar sipas kërkesave punuar nga nxënësit, ruhen në dosjen e tyre personale.

VII. Planifikimi i dy orëve të njëpasnjëshme

Planifikimi mësimor i periudhës, bazuar në planifikimin e dy orëve të mësuesit mund të riorganizojnë planifikimin mësimor të periudhës duke grupuar tema që lidhen me njëra- tjetrën (p.sh., grupohen temat e këndimit bashkë, apo temat e nga tematika e historia, muzika dhe shoqëria të cilat punohen në orë dyshe).

Për planifikimin ditor, mësuesi do të hartojë planin ditor me të njëjtin format që ka punuar deri tani dhe në varësi të temave mësimore që ka për të zhvilluar. Nëse dy temat lidhen logjikisht me njëra- tjetrën, atëherë këto dy orë, mësuesi mund t'i planifikojë si një e tërë. Në këtë rast rezultatet e të nxënës do të jenë për të dyja temat.

Për shembull, mund të zhvillohen së bashku temat mësimore

- “Kënga Lule bore”
- Përsëritje dhe perfeksionim i interpretimit të këngës.

Këto dy tema kanë lidhje logjike me njëra tjetrën, mund të trajtohen si një e tërë, brenda dy orëve të njëpasnjëshme. Një pjesë të kohës, mësuesi e planifikon për mësimin e këngës dhe elementeve të saj kryesore si: *ritmi, melodia, intonacioni, interpretimi, etj.*, dhe një pjesë të kohës, ai e përdor për të aftësuar nxënësit në interpretimin me korrektësi të këngës. Në një pjesë të kohës e planifikon për zbatimin e tyre në lidhje me tematika të tjera të lëndës apo në situata të jetës praktike. Në këtë rast sigurisht nxënësit duhet të jenë aktivë dhe të përfshirë gjatë të dy orëve mësimore të njëpasnjëshme.

Organizimi i dy orëve të njëpasnjëshme të mësimin. Kjo gjë kërkon nga mësuesit të jenë produktivë dhe ta organizojnë orën duke **përdorur metoda, teknika dhe strategji** në mënyrë që:

- të punohet jo vetëm për njohuritë, por edhe për zhvillimin e aftësive, qëndrimeve dhe vlerave, pra të kompetencave kyç dhe kompetencave lëndore;
- orët të jenë të këndshme dhe gjithëpërfshirëse për nxënësit, duke punuar në grupe, në dyshe etj..

Mësuesit duhet t'i zhvillojnë veprimtaritë mësimore në varësi të programit mësimor dhe të planifikimit të periudhës. Kjo do të thotë që p.sh., nëse një këngë është planifikuar në një orë mësimi (45 minuta), do të vazhdojë të zhvillohet në (90 minuta). Në këtë rast, zhvillimi i dy orëve të njëpasnjëshme krijon mundësi për nxënësit që të mësojnë dhe perfeksionojnë këngën dhe kërkesat e saj.

VIII.1 Shembull i planifikimit ditor, bazuar në orët e njëpasnjëshme

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: V	Klasa: 10/12-të ⁵
Tematika: Historia, muzika dhe shoqëria Tema mësimore: “Kultura muzikore gjatë periudhës së klasicizmit”		Situata e të nxënës: Muzika në hapësirë dhe në kohë- vepra dhe kompozitorë <i>Revolucioni francez</i> <i>Deklarata e pavarësisë në Amerikë</i> <i>Napoleon Bonaparti</i> Fjalët kyçe shërbejnë për të ndihmuar nxënësit të kërkojnë rreth ngjarjeve të kësaj periudhe apo mbi zhvillimet në tërësi etj., dhe të nxiten diskutime dhe argumentime bazuar edhe në dëgjimet muzikore .	
Rezultatet e të nxënës të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore: - Shpjegon ngjarjet historike, artistike, ekonomike, politike, që lidhen me periudhën e klasicizmit. - shpjegon risitë e periudhës dhe zhvillimet e mëtejshme që ndodhën në muzikë (opera bufa, seria, gjinitë e reja që lindën). - argumenton duke krahasuar një vepër të kësaj periudhe me një vepër muzikore të periudhës Barok, duke renditur disa karakteristika. - krijon linjën e kohës në të cilën u zhvillua muzika, gjinitë e ndryshme, instrumentet dhe përfaqësuesit duke e prezantuar në klasë. - respekton mendimin e shokëve.		Fjalët kyçe: - Klasicizëm, -opera seria - opera bufa, - simfonia, - sonata, - trio.	
Burimet: - Teksti i nxënësit, - shembuj muzikore të parapërgatitura në cd. - foto ose material të tjera.		Lidhja me lëndët e tjera: - letërsia - historia - arti	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve Hapi I: Mësimi fillon me një veprimtari konkrete ku mësuesi vendos në Cd <i>kohën e parë e simfonisë – molto allegro</i> Cd. Hapi II: Pasi nxënësit e dëgjojnë nxiten të diskutojnë rreth muzikës që dëgjuan, muzikë e cila nga vetë karakteri është mjaft alegro si melodi. Bëhen disa pyetje - Si e përjetoni ju melodinë? - Dinamikat përgjatë melodisë janë forte-piano? - Tingëllimi shumë i shpejtë i tingujve që herë ngjiten lart dhe herë zbresin poshtë. Hapi III: vendosen disa foto nga <i>Revolucioni francez/Napoleon Bonaparti dhe ngjarje të tjera të asaj periudhe</i> , dhe nxënësit diskutojnë më gjerë rreth tyre.			
Hapi IV: Ndërtimi i njohurive të reja - Veprimtaria mësimore vazhdon më tej, ku mësuesi nxit nxënësit të sjellin njohuritë e tyre në lidhje me zhvillimet muzikore gjatë kësaj periudhe, p.sh.: gjysma e dytë e shek. XVIII njohu një revolucion të vërtetë të mendimit dhe të ideve. Kjo lëvizje me emrin <i>iluminizëm</i> (ndriçoj) nuk lindi rastësisht, por i pati rrënjët në ndryshimet ekonomiko-shoqërore që ndodhën si pasojë e revolucioneve borgjeze, veçanërisht të Revolucionit Borgjez Francez (1789) dhe të Revolucionit Amerikan (luftës për pavarësi 1776–1783). <i>Iluminizmi</i> kishte si qëllim të ndriçonte mendjen e njerëzve për t’u larguar nga injoranca dhe besëtytnitë e për t’i kthyer sytë nga shkenca dhe kultura. Zbulimet e mëdha shkencore dhe përmbajtja revolucionare e ideve iluministe u bënë mbështetje e fuqishme edhe për shndërrimet në fushat shoqërore. Karakteristika kryesore të lëvizjes ideo-artistike të kësaj periudhe në Evropë është shprehja e gjendjes shpirtërore zotëruese të epokës; <i>e zhgënjimit dhe e pakënaqësisë ndaj realitetit ekzistues</i> . - Vazhdon më tej me <i>format dhe mënyrat e shprehjes së kësaj pakënaqësie ishin të larmishme. Ato merrnin karakter dhe</i>			

⁵ Muzika, mund të zhvillohet në klasë të 10-të, 11-të apo 12-të, në varësi të zgjedhjes që bëhet nga nxënësit dhe shkolla. Ndaj të rubrika e shkallës dhe e klasës vendoset me ndarje p.sh.: **Klasa 1-/12 dhe shkalla V/VI.**

<i>drejtime të ndryshme.</i> Pikërisht për këto arsye dhe për të tjera, të cilat lidhen me gjithë lëvizjen shoqërore të kohës, kjo pjesë e shekullit do të mbyllet me periudhën e <i>klasicizmit në muzikë</i>, periudhë në të cilën arti muzikor fitoi tipare të reja, duke u ndarë nga stili i ngarkuar dhe plot fantazi i barokut. - Kulmin e saj madhështor periudha klasike e arriti me perfeksionimin e <i>simfonisë</i> në formë dhe përmbajtje, si dhe me lindjen e një koncepti të ri e të madh muzikor siç ishte forma e <i>sonatës klasike</i>. - Etj... Dëgjime muzikore dhe diskutime - Veprimtaria mësimore fillon me dëgjim muzikor, ku mësuesi vendos për dëgjim muzikor vepra të ndryshme muzikore duke <i>diskutuar, gjykuar dhe krahasuar vepra të njëjta por me ndryshime në melodi, harmoni dhe formë</i>.
Vlerësimi Vlerësimi i nxënësit do të bëhet për <i>demonstrimi e rezultateve të arritura në:</i> N 2 - lidhjen e njohurive që ka me ngjarjet historike, artistike, politike, që lidhen me periudhën e klasicizmit dëgjimin me vëmendje të veprave muzikore. N 3 - shpjegimin e risive të periudhës dhe zhvillimeve të mëtejshme që ndodhën në muzikë (opera bufa, seria, gjinitë e reja që lindën) dhe shpjegimin e karakteristikave të veprave muzikore që dëgjon. N 4 - krahasimin e një veprave muzikore të klasicizmit, me një vepër muzikore të periudhës Barok, të së njëjtës gjini, duke renditur disa karakteristika dhe krahasimin e veprave muzikore ndërmjet tyre dhe renditjen e ndryshimeve apo të përbashkëtave. N4 - respektimin e mendimit të mendimit të shokut.
Detyra: Kërkim: Gjenero materiale nga burime informacioni të ndryshme (foto, piktura, dokumente historike) për të zgjeruar më tej njohuritë rreth karakteristikave të kësaj periudhe, duke u ndalur tek momentet që bënë jehonë. Kërkim: Gjenero materiale nga burime informacioni të ndryshme për të zgjeruar më tej njohuritë biografike dhe muzikore rreth përfaqësuesve të muzikës klasike dhe veprave që ata kompozuan. Krijoni album në Cd me muzikën e kësaj periudhe. Ese: Duke dëgjuar një veprat muzikore të L.V.Bethovenit apo V.A.Moxart përshkruani përjetimin tuaj emocional rreth muzikës së dëgjuar. Punët dhe detyrat për temën e trajtuar sipas kërkesave punuar nga nxënësit, ruhen në dosjen e tyre personale.

Vlerësimi është procesi gjatë të cilit ***mblidhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën*** e arritjes së rezultateve të të nxënës, duke u bazuar në nivelet e arritjes. Qëllimi kryesor i vlerësimit është ***përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënës*** nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënës. Vlerësimi përdoret:

- ✎ për të gjykuar mbi përpjekjet e nxënësve për të nxënë;
- ✎ për të motivuar dhe për të nxitur nxënësit për të nxënë;
- ✎ për të gjykuar, reflektuar dhe përmirësuar procesin e mësimdhënie -nxënies;
- ✎ për të matur arritjet e nxënësve;
- ✎ për të raportuar arritjet;
- ✎ për t'u dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre;
- ✎ për t'u dhënë sugjerime prindërve mbi përparimin e fëmijëve të tyre.

Vlerësimi i nxënësit kryhet nëpërmjet:

- ✎ vlerësimit të vazhduar (vlerësimi për të nxënë) (40%);
- ✎ vlerësimit me test/detyrë përmbledhëse (vlerësimi i të nxënës) (40%);
- ✎ vlerësimit të portofolit lëndor të nxënësit (20%).

VIII.2 Vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)

Vlerësimi për të nxënë shpesh quhet ***vlerësim formues*** dhe është vlerësim që mbledh të dhëna dhe dëshmi rreth të nxënit të nxënësve gjatë procesit të të nxënit. Ky lloj vlerësimi mundëson që mësuesi të identifikojë pikat e forta të nxënësve, problemet dhe vështirësitë që ata kanë dhe të japë reagime të menjëhershme, të cilat i ndihmojnë nxënësit të mësojnë më mirë. Gjithashtu, vlerësimi për të nxënë ndihmon mësuesin të planifikojë punën për të zhvilluar mësimin në mënyrë më efektive. ***Shpesh ky vlerësim është informal*** dhe nxënësit mund të mbajnë edhe vetë shënime mbi progresin e tyre. Një shembull është një kuiz i shpejtë për të parë nëse nxënësit i kujtojnë pikat e rëndësishme të mësimin.

Ndryshimi kryesor që ka ndodhur në vlerësimin e nxënësit gjatë zbatimit të kurrikulës së re është vlerësimi për të nxënë (vlerësimi i vazhduar). ***Fokusi kryesor i vlerësimit për të nxënë (vlerësimit të vazhduar) është që nxënësi të përmirësojë të nxënit e tij, si dhe të motivohet më shumë për të mësuar.*** Pra, vlerësimi për të nxënë nuk ka si qëllim kryesor vendosjen e një note, por të evidentojë te nxënësi pikat e forta dhe problematikat dhe ta ndihmojë që t'i përmirësojë ato. Në këto kushte, mësuesi duhet të fokusohet te procesi i të nxënit dhe jo te vendosja e notës.

Si dokumentohet vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)?

- Fletorja personale dhe evidenca nënkuptojnë ***të njëjtin dokument***. Pra, mësuesi ka vetëm një dokument për vlerësimin e vazhduar (vlerësimin për të nxënë).
- Mësuesi mban shënime në fletoren e tij personale (apo në evidencë) ecurinë e progresit të nxënësit lidhur me rezultatet e arritjes.
- Fletoren personale (evidencën) mësuesi ***e formaton në mënyrën më të përshtatshme për të***, por duke ruajtur logjikën e vlerësimit për të nxënë. Me fletoren personale (evidencën) mësuesi është i lehtësuar nga ngarkesa ose nga presioni për të vënë nota në regjistër në mënyrë të vazhduar.
- Mësuesi është i lirë t'i mbajë shënimet në fletoren e tij personale (evidencë) duke vendosur ***simbolet, që ai gjykon si të përshtatshme***, të shoqëruara me komente shumë sintetike, të cilat iu referohen niveleve të arritjes së kompetencave lëndore.
- Komenti përmban nivelin e arritjes duke e shënuar me simbolin përkatës (***p.sh., N₃ ose N₄***), si dhe ***konceptin/konceptet përkatëse*** për të cilin është vëzhguar nxënësi.

- Përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, punët individuale, diskutimet e mësuesit me nxënësit, vetëvlerësimi i nxënësit, vlerësimi i nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjet në aktivitete dhe diskutimet në klasë, detyrat e shtëpisë apo të klasës etj., ***vlerësohen me simbole***. Vendosja e notës në mënyrë të vazhduar gjatë vlerësimit për të nxënë nuk ndihmon procesin e të nxënës, motivimin e nxënësve për të nxënë dhe zhvillimin e kompetencave.
- Nota në fletoren personale (evidencë) mund të vendoset ***vetëm*** në raste specifike, siç janë testet e ndërmjetme apo punët me shkrim etj..
- Nota e vlerësimit të vazhduar që vendoset në regjistër në faqen “Vlerësimi periodik” duhet të jetë ***rezultante progresive (ose regresive) e vlerësimeve që mësuesi ka mbajtur*** në fletoren e tij personale.
- Fletorja personale (evidenca) ***është objekt monitorimi, por nuk*** duhet dorëzuar në përfundim të periudhës.
- Mësuesi ***mban përgjegjësi për fletoren personale*** dhe duhet të argumentojë notën e vlerësimit të vazhduar të vendosur në regjistër.
- Mësuesi duhet ***të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor*** fletoren personale (evidencën), teste/detyra të ndërmjetme, punët me shkrim, etj. Këto do t’i shërbejnë për të argumentuar notën e vlerësimit të vazhduar.
- Drejtuesit e shkollave nuk duhet të ngarkojnë mësuesit me detyrimin për të mbajtur dy dokumente për vlerësimin e vazhduar të nxënësve: evidencën e vlerësimit të vazhduar dhe fletoren personale të shënimeve, ato janë e njëjta gjë.
- Gjatë periudhës, mësuesi i lëndës ka përgjegjësi për të informuar nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e tij për progres.

VIII.2.1 Shembull i evidencës për vlerësimin e vazhduar për 1 (një) periudhë (shtator-dhjetor):

Emër Mbiemër Data	Shtator				Tetor				Nëntor				Dhjetor				Komenti	V _v
	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Arbri Shehu			+														N 4: Kënga “Lule Bore”	9
						√											(N 3: Muzika gjatë Rilindjes)	
																	N4: Format muzikore	
									+								(N 4: Dëgjim muzikor)	
														9			N4: Muzika në Klasicizëm	
Megi Dilo		√															N 3: Kënga “Oda e gëzimit”	7
				-													(N 2: Dëgjim muzikor)	
							√										N3: Forma 3 pjesësh	
									-								(N 2: Dëgjim muzikor)	
													7				N3: Dëgjim muzikor	

Legjenda:

(+) shpreh nivel arritje N 4 aktivizim i shumë i rregullt, bashkëpunim i vazhdueshëm me të tjerët; krijim muzikor vetëm ose në grup; respektimi i rregullave të këndimit, dëgjim dhe përjetim emocional i veprave muzikore në mënyrë të vazhdueshme).

(√) shpreh nivel arritje N 3 aktivizim i vazhdueshëm, bashkëpunim me të tjerët; krijim muzikor me ndihmë; respektimi jo gjithmonë i rregullave të këndimit, dëgjim dhe përjetim emocional i veprave muzikore i rregullt).

(-) shpreh nivel arritje N 2 mosbashkëpunim në krijim; mosrespektim i rregullave të këndimit; mos pjesëmarrje në dëgjim të veprave muzikore).

VIII.3 Vlerësimi i të nxënësve (test/detyra përmbledhëse)

Vlerësimi i të nxënësve ndryshe quhet vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Ky është një vlerësim formal dhe kryhet edhe për efekt raportimi.

Si dhe kur realizohet detyra përmbledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet ***vlerësimi me detyrë përmbledhëse***, që ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësve për një grup të caktuar rezultatesh të nxënësve për periudhën përkatëse.
- Mësuesi ka lirinë të përcaktojë vetë nëse do të zhvillojë test apo detyrë përmbledhëse sipas specifikave të lëndës.
- Testi/detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi. kur përmbillet një grup rezultatesh të të nxënësve dhe mësuesi është ***i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë***.
- Testi/detyra përmbledhëse është 45 minuta.
- Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e testeve ose detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- Testi/detyra përmbledhëse ***jo domosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë.
- Në momentin kur mësuesi ***vlerëson testet/detyrat përmbledhëse, i vendos*** notat në regjistër.
- Mësuesi duhet ***të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor*** testet ose detyrat përmbledhëse.

Vlerësimi i të nxënësve ndryshe apo vlerësimi përmbledhës në lëndën e muzikës **duhet të zhvillohet më shumë nëpërmjet një aktiviteti gjithëpërfshirës** p.sh.: koncert me tematikë të caktuar, detyrë në grupe, krijim muzikor, konkurs midis skuadrave për performim dhe njohuri muzikore ku secili ka një rol të caktuar në detyrën e vet. motivimi përkufizohet si, “veprimi ose procesi i dhënies së një arsye dikujt për të bërë diçka”. Pse do të prisnim që një nxënësi të bëjë diçka pa ndonjë arsye? Kjo është ajo ku nxitet motivimi i nxënësve. Konkursset, në përgjithësi, konsiderohen si një pjesë e rëndësishme e shkollës kryesisht për nxënësit shumë të mirë dhe të talentuar. Konkursset përdoren më së shumti për të demonstruar aftësi fizike dhe sportive të ndjekura nga aftësi intelektuale/akademike.

Në fakt, në këtë udhëzues konkurset do t'i shohim **si formë** për të ushtruar strategjitë e të nxënit. Ky lloj konkursi i ofrohet të gjithë nxënësve për të konsoliduar njohuritë mbi veprat muzikore, përfaqësuesit. Ngjarjet dhe konteksti historik etj., dhe i jep mundësi atyre për të përmirësuar arritjet personale në lëndën e muzikës. Konkursi shikohet si një mënyrë apo teknikë e procesit të nxënies për sigurimin e një mjedisi inkurajues dhe motivues në të cilin të gjithë nxënësit konkurrojnë duke rritur aftësitë e të nxënit të tyre si dhe ndjenjën e autonomisë.

Qëllimet kryesore të konkurseve në klasë në lëndën e muzikës janë rritja e motivimit, emocioneve dhe interesimit për muzikën. Përgatitja për një konkurs në muzikë mund të kërkojë formë e pavarur, pasi shumë konkurse kërkojnë përgjigje të shpejta dhe të sakta nën presion. Ato mund të përfshijnë aktivitete të zgjidhjes së problemeve në grup ku puna ekipore dhe bashkëpunimi janë të rëndësishme. Është e rëndësishme të theksojmë që konkursi mund të drejtohet, të zhvillohet dhe të vlerësohet nga vetë nxënësit.

Detyra përmbledhëse, ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënit.

- Mësuesi përzgjedh të zhvillojë detyrë përmbledhëse, sipas disa veçorive të lëndës.
- Detyra përmbledh përmban vetëm rezultatet e të nxënit (njohuritë dhe shkathtësitë) kryesore të periudhës përkatëse.
- Koha e realizimit të detyrës përmbledhëse është 45 min.

Detyra përmbledhëse mund të jetë:

- Konkurs me njohuritë përmbledhëse muzikore të periudhës p.sh.: Shtator - dhjetor.
- Krijimtari muzikore me krijimin e kompozuar.
- Krijimtari muzikore për esenë e krijuar nga tekstet e këngëve apo veprën muzikore të parapëlqyer e dëgjuar gjatë periudhës.
- Konkurs midis skuadrave për njohuritë muzikore të marra.
- Përshkrim emocional, mbi një vepër muzikore/këngë duke përdorur një fjalor të thjeshtë muzikor.

Shënim: Detyra përmbledhëse synon të masë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet në fund të periudhës për ndërtimin e kompetencave muzikore.

MËSUESI është ai që vendos mënyrën e matjes së kompetencave muzikore përmes detyrës përmbledhëse. Lënda Muzikë vlerëson nxënësin përmes detyrave përmbledhëse që mund të jenë:

- Konkurs mes dy skuadrave,
- krijim muzikor,
- përshkrim emocional, mbi një vepër muzikore/këngë duke përdorur një fjalor të thjeshtë muzikor,
- shfaqje muzikore

VIII.3.1 Shembull i detyrës përmbledhëse – Konkurs muzikor me njohuritë e marra

Ky model do t'ju ndihmojë juve se si të organizoni punën për realizimin e detyrës përmbledhëse edhe në lëndën e Muzikës. Qëllimi i konkursit është të vlerësojë arritjet e nxënësve në muzikë nëpërmjet tri kompetencave muzikore: *krijimit, performimit/interpretimit dhe vlerësimit*. Për secilën prej tyre nxënësit kanë marrë njohuritë përkatëse përgjatë periudhës dhe nëpërmjet këtij konkursi synojmë përsëritjen dhe kontrollin e të gjitha njohurive të marra. Kërkesat dhe pikët për secilën kërkesë vendosen nga vetë mësuesi, duke përcaktuar më pas notën që do të marrë çdo nxënës në varësi të përgjigjeve që ka dhënë.

VIII.3.2 Shembull për konkursin midis skuadrave, Periudha I, klasa 10-të

Pyetja 1: Ku u zhvilluan shkollat polifonike në Evropë?

Pyetja 2: Thoni emrin e muzikantit që emërtoi notat muzikore.

Pyetja 3: Thoni si përbëhej Kori Georgian gjatë këndimit *burra, gra apo fëmijë*.

Pyetja 4: Me çfarë lidhej muzika në periudhën e mesjetës.

Pyetja 5 : Pyetje të shpejta kuic:

- Kush është Guido D'areco?
- Çfarë përfaqëson Niket Dardani dhe Jan Kukuzeli?
- Përmend një vepër të këtyre krijuesve të muzikës?

Pyetja 6: Renditni 3 karakteristikat bazë të rilindjes.

Pyetja 7: Renditni 2 kompozitorë të periudhës së rilindjes.

Pyetja 8: Renditni 2 kompozitorë të periudhës barok.

Pyetja 9: Përshkruani 3 përjetime emocionale nga dëgjimi i veprës muzikore Tokata - fugë e Bahut.

KLASA 10-të					
TEMA: Konkurs me njohuritë muzikore të marra në periudhën /shtator - dhjetor					
Kompetenca: Krijimi muzikor		Kompetenca: Performim muzikor		Kompetenca: Vlerësim muzikor	
NJOHURI MUZIKORE		INTERPRETIM I KËNGËVE		DËGJIM MUZIKOR	
Njohuria	Pikët	Këngët	Pikët	Vepra /apo njohuri	Pikët
Muzika dhe shëndeti	2	Himni i Evropian	2	Muzika në lashtësi	2
Muzika dhe kërcimi	2	Lule bore	2	Muzika Rilindje	2
Muzika dhe lufta	2	Ave Maria	2	Muzika Mesjetë	2
Koha 2/4	2	Për mu paska ken kismet	2	Muzika Barok	2

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	13	14-15	16-17	18-19	20-21	22-23	23-24

VIII.3.3 Shembull i paraqitjes së detyrës përmbledhëse në një planifikim ditor

Tema: Konkurs me dy skuadra

Në përfundim të periudhës në muzikë një mënyrë paraqitjes së detyrës përmbledhëse është edhe shembulli i mëposhtëm. Detyra përmbledhëse zhvilluar në formën e një *konkursi* është shumë e rëndësishme mënyra sesi funksionon puna në grup dhe vlerësimi që skuadrat i bëjnë njëra tjetrës *njohurive, performimeve dhe vlerësimit të veprave muzikore*.

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: V	Klasa: 10
Tematika: Historia, muzika dhe shoqëria. Tema mësimore: : Verifiko njohuritë muzikore Konkurs muzikor me dy skuadra			
Rezultatet e të nxënit Nxënësi: - Zhvillon aftësitë komunikuese dhe ndërvepruese nëpërmjet njohurive muzikore që disponon; - përdor fjalor të përshtatshëm muzikor mbi gjuhën, interpretimin dhe vlerësimin e veprave muzikore; - formulon dhe u përgjigjet saktë pyetjeve në konkurs; - shpreh mendimin e vet për rezultatet e arritura në konkurs nga skuadra.		Fjalët kyçe: - Njohuri muzikore; - përjetim muzikor; - vlerësim të veprave muzikore.	
Burimet/mjetet/materialet: - Teksti i nxënësit; - Vepra muzikore që nxënësit kanë gjetur për të formuluar pyetjet.		-	
Metodologjia/teknikat e përdorura/veprimtaritë e nxënësve			
• Nxënësit e klasës ndahen në dy skuadra. • Çdo skuadër ka përgatitur pyetjet dhe përgjigjet për skuadrën tjetër. • Pyetjet ndërtohen rreth njohurive të marra gjatë periudhës së parë shtator- dhjetor. • Mësuesi orienton se si ata të shkruajnë pyetjet nga teksti i tyre dhe jashtë tij, por njohuri që kanë lidhje me njohuritë e marrë në muzikë. • Dëgjimi dhe përgjigja e saktë mbi veprat muzikore, punë paraprake e nxënësve.			

- Vendosin rregullat e konkurrimit dhe pikët për çdo pyetje.
- Hidhet shorti ku caktohet se cila nga skuadrat do të fillojë garimin e para.
- Gjatë kohës së konkurrimit një nxënës/e mbledh pikët dhe kur skuadra që nuk i përgjigjet pyetjes ose i përgjigjet asaj pjesërisht, skuadra tjetër jep përgjigjen dhe argumenton pikët. Argumentimi i përgjigjeve dhe i pikëve është shumë i rëndësishëm gjatë konkurrimit.
- Në përfundim të konkurrimit përzgjidhet skuadra fituese sipas numrit të pikëve të mbledhura.
- Çdo skuadër diskuton konkluzionet e punës në grup dhe tregon nëse bashkëpunimi e arriti rezultatin.

Nxënësit do të vlerësohen për demonstrimin në:

- diskutimet dhe bashkëpunimin për të realizuar pyetësonin;
- realizimin e pyetësonit;
- pjesëmarrjen e tyre aktive gjatë zhvillimit të konkursit.

VIII.4 Vlerësimi periodik

Vlerësimi periodik bëhet në përfundim çdo periudhe dhe përmban tri nota:

- *Vlerësimin e vazhdueshëm* – NVv (nota e vlerësimit të vazhduar), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Vlerësimin me test përmblendhës* – NTP (nota e testit përmblendhës), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Vlerësimin e portofolit lëndor* – NVp (nota e vlerësimit të portofolit), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.

VIII.5 Vlerësimi përfundimtar

Vlerësimi përfundimtar shënohet në regjistër duke plotësuar kolonat “Vlerësimet vjetore” dhe kolonën e “Nota përfundimtare”.

☺ Vlerësimet vjetore përmbajnë:

- *Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar*, që është rezultati tri periudhave.
- *Notën vjetore të vlerësimit me test ose me detyrë përmblendhëse*, që është rezultati tri periudhave.
- *Notën vjetore të vlerësimit të portofolit* që është rezultat i tri periudhave.

Kur ecuria e nxënësit është e dukshme progresive ose regressive gjatë dy periudhave të fundit, vlerësimi i tij vjetor në secilën nga rubrikat mund të jetë progresiv ose regresiv. Kur ecuria e ***nxënësit*** nuk është e qëndrueshme përgjatë tri periudhave, atëherë vlerësimi llogaritet me mesatare. **Nota përfundimtare** llogaritet me përqindje për secilën nga rubrikat.

Hapat për njësimin e notës përfundimtare janë:

- Përcaktohet nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NV_V), bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e testit përmbledhës (NT_P) bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e portofolit të nxënësit (NV_P) bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse
- Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 $\approx$ 9).

$$(NV_V \times 0.4) + (NT_P \times 0.4) + (NV_P \times 0.2) = \text{Nota përfundimtare}$$

Përshkrimi i notës përfundimtare vjetore argumenton nivelin e arritjeve të kompetencave të lëndës. Përshkrimi u referohet pikave më të forta që ka nxënësi lidhur me përmbushjen e kompetencave të lëndës.

XI. Vlerësimi i portofolit lëndor të nxënësit

Portofoli është koleksionim sistematik i detyrave dhe i punimeve të kryera nga nxënësi për të dëshmuar zhvillimin e kompetencave (njohurive, shkathtësive, qëndrimeve). Portofoli i nxënësit duhet të përmbajë detyra hulumtuese, krijime ose zbatime të ndryshme, projekte të nxënësve etj., që zhvillojnë *kompetencat kyç dhe lëndore*. Detyrat e portofolit nuk janë pjesë e vlerësimit të vazhduar të nxënësit. Që portofoli të jetë efektiv duhet të përmbajë një element reflektues/krahasues, ku nxënësi të krahasojë, të analizojë dhe të gjykojë për pikat e tij të forta dhe të dobëta. Duke qenë se portofoli i të nxënësit është një koleksion i punimeve të nxënësit për të dëshmuar zotërimin e kompetencave (të njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve), punimet individuale në një portofol janë shpesh të referuara si "objekte". Pra, mësuesi duket të përcaktojë jo vetëm *çfarë*, por edhe si duhet të jetë "objekti" që do të përmbajë portofoli. Rubrikat e portofolit përcaktohen edhe nga lloji i vlerësimit. Vlerësimi i nxënësit bazuar në portofol, mund të jetë i orientuar nga "procesi" ose "produkti". Në rastin kur vlerësimi i portofolit **orientohet nga procesi**, synohet gjykimi i përparimit të nxënësit p.sh. përgjatë një tremujori, viti akademik, shkalle kurrikule etj.. Në raste të tilla, nëpërmjet portofolit dokumentohet ecuria e procesit të të nxënësit nëpërmjet studimit të evidencave në fillim, gjatë dhe në fund të periudhës së përcaktuar.

Nëpërmjet kësaj mënyre, evidentohen si arritjet e nxënësit, ashtu edhe mangësitë apo vështirësitë individuale.

Për një periudhë, detyrat që vlerësohen në portofol janë:

📁 Projektin ose një fazë e tij, e cila është pjesë e detyruar e portofolit për çdo periudhë.

📁 1 -2 detyra krijuese, zbatuese, hulumtuese etj..

(P.sh., në lëndët me 1-2 orë në javë portofoli mund të përmbajë një detyrë hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, ndërsa lëndët me më shumë se 2 orë, portofoli mund të përmbajë 2 detyra hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, nëse është projekt i vogël). Detyrat e portofolit duhet të jenë me të njëjtën temë për çdo nxënës. Detyrat e portofolit mund të jenë punime të kryera në klasë dhe/ose jashtë saj, dëshmi e kontributeve dhe talentit të nxënësit, me karakter hulumtues dhe krijues të tilla si:

- Punë praktike individuale,
- produkte të krijuara nga nxënësit,
- punime audio-vizuale,
- aktivitete në grup ose individuale;
- projekte individuale ose në grup;
- etj.

*Kujdes! Detyrat **NUK** duhet të jenë domosdoshmërisht të punuara me kompjuter.*

Si dokumentohet dhe vlerësohet portofoli?

📁 Në fillim të periudhës, mësuesi në bashkëpunim me nxënësit, përcaktojnë detyrat që do të përfshijnë në portofol përgjatë periudhës, në varësi të specifikave të lëndës.

📁 Mësuesi përcakton kriteret e vlerësimit të portofolit.

📁 Mësuesi në fillim të periudhës përcakton dhe iu prezanton nxënësve peshën/pikët për vlerësimin e secilës detyrë të portofolit dhe kriteret e vlerësimit të tij.

📁 Vlerësimi i secilës detyrë të portofolit bëhet mbi bazë të kriterëve që mësuesi vendos, duke u bazuar në llojin e detyrës së dhënë.

📁 Mësuesi ka përgjegjësi për vlerësimin e portofolit bazuar në kritere vlerësimi duke argumentuar notën e tij.

📁 Instrumentet që mësuesi harton për kriteret e vlerësimit të portofolit ***nuk janë objekt monitorimi.***

- ✎ Detyrat e portofolit apo një fazë e projektit vlerësohen në momentin që ato dorëzohen ose prezantohen.
- ✎ Vlerësimi i portofolit mund ***të planifikohet si orë e veçantë*** në planifikimin e periudhave ose mund të realizohet përgjatë tri - katër orëve mësimore të periudhës.
- ✎ Mësuesi duhet të kujdeset që ***të mos mbingarkojë nxënësin me detyra*** në përfundim të periudhës. Ai, gjithashtu, mund të bashkërendojë punën me mësuesit e lëndëve të tjera për të shmangur ngarkesën e nxënësve.
- ✎ Vlerësimi i portofolit ***jodomosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e gjykon vetë kohën se kur do të zhvillojë vlerësimin e portofolit.
- ✎ Në momentin që mësuesi ka përfunduar me ***vlerësimin e detyrave të portofolit dhe të projektit ose të një faze të tij***, notat e portofolit i vendos në regjistër.
- ✎ Mësuesi duhet t'i udhëzojë nxënësit që t'i ruajnë detyrat e portofolit deri në përfundim të vitit shkollor ose t'i mbajnë vetë këto detyra.

IX.1. Krijimi i portofolit

Në arsim, më shumë kemi të bëjmë me *kompetenca* që tregojnë “*Aftësinë e nxënësit për të demonstruar përmbushjen me sukses (brenda disa kriterëve) të një detyre të caktuar, në një kontekst të dhënë*”. Portofoli i të nxënit është një qasje bashkëkohore që bazohet në kriteret e cilësisë dhe dokumenton kontributin e nxënësve në veprimtari mësimore të orientuara nga kompetenca. Portofoli është *pasqyrim i mësimdhënies të bazuar në dëshmi*;

- Mësimdhënia dhe të nxënit, të vështruara nëpërmjet portofolit, ndihmon *të eksplorojmë dhe të zhvillojmë qasjet për një mësim efektiv*;
- nëpërmjet portofolit *përthyhen dhe dokumentohen qasjet e mësimin të bazuar në kompetenca/performancën e nxënësit*;
- në thelbin e tij portofoli me dokumentacionin që e përbën, *argumenton përgjegjësitë e mësuesit në lidhje me mësimdhënien dhe të nxënit*.

IX.2 Karakteristikat e portofolit të të nxënit:

- Reflekton ***rezultatet e identifikuara të nxënësit*** bazuar në pritshmërinë e RN të kurrikulës;
- përqendrohet në ***përvojat e të nxënit të nxënësve të bazuara në performancë***, si dhe në përvetësimin e kompetencave kyçe (njohurive, aftësive dhe qëndrimeve);

- përmban *shembuj të punës që shtrihet gjatë gjithë vitit shkollor* dhe jo në disa ditë të shkëputura të vitit;
- përmban *produkte të punëve të nxënësve që përfaqësojnë një shumëllojshmëri* rezultatesh për t'u vlerësuar;
- përmban një *shumëllojshmëri të modeleve të punës dhe vlerësimet* e kësaj pune nga vetë nxënësit, shokët, mësuesit e tjerë, prindërit etj..

Portofoli *duhet të përmbajë disa rubrika* të cilat vendosen nga mësuesi dhe strukturohen nga mësuesi dhe nxënësi. *Rubrikat e portofolit duhet të jenë të njëjta për çdo nxënë.*

Përcaktimi i rubrikave buron nga funksioni që ka portofoli për të nxënin, si dhe procesin e vlerësimit. Pra, *vihet theksi në elemente që nuk arrijnë të vlerësohen përgjatë vlerësimit të vazhdueshëm dhe vlerësimit përfundimtar.*

Sugjerohet që një portofol të përmbajë:

- Detyra me shkrim;
- Punë krijuese;
- Projekte individuale dhe në grup;
- Kërkime në internet mbi jetët dhe veprimtaritë e artistëve shqiptarë dhe të huaj;
- Koleksione të krijuara me vepra të ndryshme arti;
- Ese;
- Prezantime nga kërkime të ndryshme.

Pra, *portofoli i të nxënit* është koleksionimi i kontributeve të nxënësit dhe paraqet përpjekjet, progresin dhe arritjet e tij në lëndën e muzikës.

Shembull - Instrument i vlerësimit të portofolit të nxënësit

LËNDA : MUZIKË

EMRI MBIEMRI : _____

KLASA: _____

NR	RUBRIKAT	VLERËSIMI		VËREJTJE
		MAX	FAKT	
1.	<i>Punë krijuese e pavarur (Ese mbi një vepër muzikore)</i>	5		
2.	<i>Projekt: “Muzika moderne, këngëtarë dhe grupe”</i>	10		
3.	<i>Informacion: Jeta dhe vepra e një kompozitori</i>	5		
		20		

KRITERE VLERËSIMI:

- Shkrimi sipas kriterëve të esesë, për shprehjen dhe përjetimin emocional ndaj një vepre muzikore.
- Përdorimi i informacionit mbi zhanre, grupe dhe këngëtarë të muzikës moderne të mbledhura në Cd për të shpalosur njohuritë mbi këtë lloj muzike. Grupe, përfaqësues dhe interpretuesit.
- Përzgjedhja, renditja, përshkrimi dhe vlerësimi në mënyrën e duhur të informacionit të kërkuar.

4.

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	< 7	8 - 9	10-11	12-13	13-14	15-17	18-20

SHTOJCA: Shembull përshkrimi i vlerësimit me notë për të tri kompetencat e lëndës muzikë

Niveli	Nota përfundimtare	Përshkrimi i vlerësimit për të tri kompetencat
Niveli 2	5 (pesë)	(Nxënësi) këndon këngë të ndryshme, duke përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmin, melodinë, intonacionin.</i> , gjatë performimit. Përdor njohuritë e marra për muzikën në jetën e përditshme, strukturën e formën muzikore, duke dhënë informacion lidhur me kompozitorë të periudhave të ndryshme nga lashtësia deri në ditët tona apo grupe dhe krijues të muzikës moderne.
	6 (gjashtë)	(Nxënësi) këndon vetëm dhe në grup këngë të ndryshme, duke përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmin, melodinë, intonacionin.</i> , gjatë performimit. Përdor njohuritë e marra, për të folur në lidhje me muzikën në jetën e përditshme, strukturën e formën muzikore, duke dhënë informacion lidhur me kompozitorë të periudhave të ndryshme nga lashtësia deri në ditët tona apo grupe dhe krijues të muzikës moderne.
Niveli 3	7 (shtatë)	(Nxënësi) këndon saktë vetëm dhe në grup këngë të ndryshme, duke përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmin, melodinë, intonacionin.</i> , gjatë performimit. Shpjegon me fjalët e veta lidhur me muzikën në jetën e përditshme, strukturën e formën muzikore, duke dhënë informacion të qartë, në lidhje me kompozitorë të periudhave të ndryshme nga lashtësia deri në ditët tona apo grupe dhe krijues të muzikës moderne.
	8 (tetë)	(Nxënësi) këndon saktë vetëm dhe në grup këngë të ndryshme, duke përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmin, melodinë, intonacionin.</i> , gjatë performimit. Shpjegon qartë me fjalët e veta lidhur me muzikën në jetën e përditshme, strukturën e formën muzikore, duke dhënë informacion të bollshëm, në lidhje me kompozitorë të periudhave të ndryshme nga lashtësia deri në ditët tona apo grupe dhe krijues të muzikës moderne, dhe evidentuar ato nëpërmjet dëgjimeve muzikore.
Niveli 4	9 (nëntë)	(Nxënësi) interpreton vetëm dhe në grup, në ritëm dhe intonacion, këngë të ndryshme. Shpjegon qartë me fjalët e veta lidhur me muzikën në jetën e përditshme, strukturën e formën muzikore, duke dhënë informacion të bollshëm, në lidhje me kompozitorë të periudhave të ndryshme nga lashtësia deri në ditët tona apo grupe dhe krijues të muzikës moderne, nëpërmjet dëgjimeve muzikore, duke bërë krahasimin e tyre.
	10 (dhjetë)	(Nxënësi) interpreton me ndjenjë, vetëm dhe në grup, në ritëm dhe intonacion, këngë të ndryshme. Shpjegon qartë me fjalët e veta lidhur me muzikën në jetën e përditshme, strukturën e formën muzikore, duke dhënë informacion të bollshëm, në lidhje me kompozitorë të periudhave të ndryshme nga lashtësia deri në ditët tona apo grupe dhe krijues të muzikës moderne, nëpërmjet dëgjimeve muzikore, duke bërë një gjykim të saktë artistik.